

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANA SANAT DALI
MODERN DANS PROGRAMI

HAREKET VE MÜZİK
(Yüksek Lisans Eser Metni)

Hazırlayan:

20106130 Esra YURTTUT

Tez Danışmanı: Doç. Tuğçe TUNA

İSTANBUL 2014

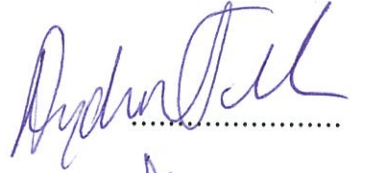
Esra YURTTUT tarafından hazırlanan **Hareket ve Müzik** adlı bu çalışma aşağıda adları yazılı jüri üyelerince Oybirliğiyle / Oyçokluğuyla Yüksek Lisans Eser Metni olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 19 / 06 / 2014

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

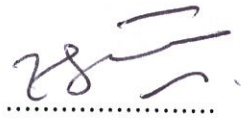
Jüri Üyesi : Prof. Aydın TEKER

Jüri Üyesi : Doç. Tuğçe TUNA (Danışman)

Jüri Üyesi : Yrd.Doç. Zeynep GÜNSUR (Kadir Has Üniv.Öğr.Üy.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖNSÖZ	III
ÖZET	V
SUMMARY	VI
1. GİRİŞ	1
1.1. Müzik ve Dans	4
1.2. Eserin Amacı	16
1.3. Eser Metninin Kapsamı	16
1.4. Eserin İçeriği	17
1.4.1. Eserde Kullanılan Enstrümanlar	18
1.4.2. Eserin Üretim Yöntem ve Çalıştayları	19
2. ESER ANALİZİ	20
2.1. Teknik Koşullar	20
2.2. sOYUN	20
3. sOYUN'UN YARATIM SÜRECİ	41
4. ANKET	64
5. KOREOGRAFİN sOYUN'DAN ÖNCEKİ DANS-MÜZİK DENEYİMLERİ	65

5.1. Koreografin 2004-2012 yılları arasındaki bir kısım deneyiminin müzik ve dans odaklı incelenmesi	65
5.1.1. Saat Kaç?	65
5.1.2. İki	66
5.1.3. PietterSnapper'ın Bestelerinde Müzik İçin Dans	67
5.1.4. Mete Sakpınar'ın Bestelerinde Müzik İçin Dans	68
5.1.5. Deneysel Müzik Denemeleriyle Hareket	69
5.1.6. Kâğıt Gemi	69
5.1.7. Dün	70
5.1.8. Onlar	70
5.1.9. Sus-Dur-Kaç	71
5.1.10. Dönük	72
5.1.11. Parantez	72
6. SONUÇ	74
7. EKLER	
EK1: sOYUN Anket ve Cevaplar	77
EK2: Basın yansımaları	84
EK3: ÖZGEÇMİŞ	91
KAYNAKÇA	93

ÖNSÖZ

Yüksek lisans bitirme eseri ve eser metni süreci, oldukça öğretici, besleyici, geliştirici ve bir o kadar da zorlu bir süreç oldu. 2011 Ekim ayı itibariyle ilk prova gününden başlayarak eserin ortaya çıkış sürecinde yaşanan heyecanlar, krizler, çözümler, hayatta başka bir şey yokmuşçasına tüm duyguları, projem üzerinden yaşadım. Yavaş yavaş bu yoğunluğu dengeleyip mesafeler ve sınırlar koymayı, içinden çıkıp dışarıdan bakmayı deneyimledim. Prova sürecinin ardından gösteri zamanı geldiğinde ise duyuru, reklam, tanıtım, hazırlık ve mümkün olduğunca hiç bir detayı atlamama gayreti ile yoğun ve yorucu geçti. Bu süreçte ise işbirliğinin, desteklendiğini hissetmenin ve beraberliğin önemi hatırladım.

Eserin tamamlanıp sunulması üzerine “eser metni” süreci yoğunluk kazandı ve yeni bir macera başladı. Hareketi/dansı meslek edinmiş biri olarak, yazılı bir ürün çıkarmak ile ilgili pek çok engelim vardı. Bu süreçte teker teker engelleri kaldırarak elimden gelenin en iyisini yapmaya odaklanarak ilerledim. Yazma süreci de koreografi yapma süreci ile benzerlikler taşıdı. Her detay önem kazanmaya, her seçim heyecanlandırmaya, geçişler, cümle yapıları, noktalama işaretleri, hem estetik hem anlamsal açıdan renklenmeye başladı. Her şeyin birbiri ile bağlantıda olduğu ve bütüne hizmet ettiğini hatırladım.

Ve tabii ki tüm bu süreçlerde aldığım desteklerin yeri yadsınamaz. Öncelikle yolun başından beri varlığını hissettiğim çok sevgili danışmanım Doç. Tuğçe Tuna’ya, deneyimlerini ve bilgilerini açık yüreklilikle paylaşan çok sevgili hocam Prof. Aydın Teker’e, eser metni sürecinin tamamlandığını

hissettiğim noktada değerli yorumları ile eser metnine yeniden motive olmama vesile olan Doç Zeynep Günsür Yüceil'e, çevirilere destek olan Senem Ercan ve Bahar Eroğlu'na, sürecin tamamında bana destek olan, fotoğralarıyla süreci belgeleyen ve arşivlenmesine katkıda bulunan Murat Dürüm'e, sürecin her aşamasında yanımda olan, manevi desteğiyle tüm sürecin devamlılığına, teknik desteğiyle gelişimime, fiziksel desteğiyle sürecin kolaylaşmasına katkıları olan çok sevgili Evren Erbatur'a, özellikle yazım sürecinde bilgilerini, deneyimini, teknik ve teknolojik desteğini, sevgi ve inancını eksik etmeyen canım ablam Elif Hamdioğlu'na ve yola devam etme gücünü veren, her zaman her türlü desteğini hissettiren çok sevgili ailem Huriye ve İdris Yurttut'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

İlk insanlardan bu yana insanlar her zaman müzikle ve hareketle iç içe yaşamışlar ve bundan hiç vazgeçmemişlerdir. Seneler içerisinde bu ilişki çeşitlenerek gelişmiştir. Günümüz teknolojisi aracılığıyla dans ve müziğin etkileşimi üzerine yeni denemeler de yapılabilmektedir.

Dans tarihine dans-müzik ilişkisi üzerinden baktığımız zaman; bu birlikteliği sürecin her kısmında farklı formlarda gözlemleyebiliriz. Klasik bale eserlerinde müziğe uyumlu yapılan koreografiler görürüz. Orkestra çukuruna yerleştirilmiş müzisyenler eşliğinde sahnelenen eserler dansçı ve müzisyenin konumunu belirli bir sınırdan tutar. Modern dansın ortaya çıkışı ile müzisyenler orkestra çukurundan çıkıp sahne üzerinde müziklerini icra etmiş, besteci ve koreograf işbirlikleri ile eserler oluşturulmuştur. Çağdaş dans ile beraber eserlerde müziğe olduğu kadar sessizliğe de yer açılmaya başlamıştır, ses ve beden ilişkisi önem kazanmış, müzisyen ve dansçının konumu ve ilişkisi çeşitlenmiştir. Müzisyenin ve dansçının sahne üzerinde varoluşu üzerine farklı denemeler yapılmıştır.

Bu eser metni kapsamında SOYUN isimli eserdeki müzik ve dans kullanımını tüm süreciyle beraber anlatılacak ve koreografinin kişisel tarihi üzerinden gelinen nokta analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, dans, koreografi, çalışma yöntemleri, müzisyen, oyuncu, doğaçlama, gösteri, performans, kamusal alan, hareket.

SUMMARY

Since ancient times people have never give up living intertwined with music and motion. Over the years this relationship has developed in a diversifying manner. With the help of today's technology, new experiments on the interaction of dance and music can be done.

Looking at dance history in terms of dance-music relationship; the association of both can be observed in different forms in each part of the process. In the examples of classical ballet we see choreographies which are compatible with the music. The ballet works accompanied by musicians, who sit in the orchestra pit, keep the position of dancers and musicians in a certain limit. As modern dance came out, new ballet works have been created, in which the musicians could exit the orchestra pit and perform their music on stage in collaboration with composers and choreographers. Through the birth of modern dance, silence has gained the chance to take place in the ballet works as well as music. The relationship between voice and body has become more important and the correlation between the location of musicians and dancers has diversified. Different experiments have been made about the simultaneous existence of musicians and dancers on the stage.

In the context of this study, the use of music and dance will be represented along its entire process and the point, reached through the personal history of the choreographer, will be analyzed.

Keywords: Music, dance, choreography, working methods, musician, actor, improvisation, performance (show), performances, public space, motion.

1. GİRİŞ

Eser ve eser metni yazım sürecinde, müzik ve dans ilişkisinin çeşitliliğinin kapsamına dair algılarımın açıldığını gözlemledim. Hayatın içindeki sesler, bedenden çıkan sesler üzerine daha derin bir görüş edindim. Müziğin gündeliğın içindeki konumlanmaları, enstruman ve müzisyen ilişkisi, seslerin ve müziğın gelişimi, hareketlerin ve dansın dönüşümleri üzerinden çok çeşitli bağlantılar geliştirdim. Müzisyenin beden algısı, enstrumanı ile kurduğı ilişkiadaki beden formları ile dansçının beden algısı ve dans halindeki bedenin formları üzerine farkındalık geliştirdim.

Dansçının bedeninde müziğın ve sessizliğın yarattığı etkileri gözlemledim. Müziğın; hareketin yoğunluğunu, detaylarını ve yapılaş biçimini derinleştirdiğini, sessizliğın ise; konsantre bir alan oluşturarak dansçıların beraber hareket etmesinde ve grubun dinamiğini bulmasında önemli bir destek olduğunu düşündüm.

Hareket araştırması noktasında sessizliğın, farklı türde müziklerin ve canlı müziğın etkilerini araştırdım. Verilen imajlar doğrultusunda sessizlik, karışık bir müzik listesi ve aynı imaja odaklanılarak yapılan canlı müzik eşliğinde doğaçlama çalışmaları yaparak, her durumun farklı kişilerde işlevsel olduğı sonucuna vardım.

Dansçının aynı hareketleri canlı olarak çalınan bir müzik eşliğinde, sessiz bir alanda ya da kamusal bir alanda yapmasına olanak sağlayarak, hareketin özüne dair bir araştırma alanı oluşturdum. Dansçının kendine ait özelliklerini belirlenmiş koreografik hareketler içerisinde sesi ve mekanı değiştirerek kullandığımda, her durumda aynı kalanlar ve her durumda

yeniden inşa edilen durumlar üzerinden çeşitlendiğini gördüm. Hareketin özünün sabit olmadığı ve yeniden inşa ile var olabildiği sonucuna vardım. Bedenin kendi hareketini sahiplenmesi ve kurgulanmış bir hareketi yapması arasındaki farkı bilinçlendirmeye çalışarak her ikisindeki doğallığı bilinçlendirmeye yoğunlaştım.

Aynı şekilde müzisyenin enstrumanı ile kurduğu bedensel durumları çeşitlendirerek, farklı bedensel durumlar içerisinde icra edilen müziğin seçeneklerine dair araştırma yaptım. Yatarak, oturarak, gözleri kapalı ya da çaldığından farklı bir ritimde hareket ederek çalma üzerine yaptığımız denemelerde, müzisyenler için bazı noktalar oldukça zorlayıcı olduğunu fark ettim.

Dansçı ve müzisyenlerin bedenlerinde ortak bir dil oluşturmayı denedim. Eserin yapısında yer alan oyunlar aracılığıyla ortak dili oluşturdum. Oyun halinin içindeki fizikselliğin buluşturuculuğu ile herkes oyuncu olarak kendi yöntemini geliştirdi ve bunun çatısındaki oyun sayesinde ortak dil oluşturuldu.

Eser metni 7 bölümden oluşmaktadır. 1. Bölüm’de müzik ve dansın genel bir tanımı yapıp, eserin amacı, kapsamı ve içeriği anlatılacaktır. Eserde kullanılan enstrumanlar ve çalışma yöntemleri aktarılacaktır.

2. Bölüm’de eser koreografisi sahne sahne anlatılırken, amaçlananlar ve bu amaca ulaşmak için kullanılan yöntem ve malzemeler belirtilecektir. Işık, müzik, sahne düzeni, durum ve eylemler anlatılacaktır. Burada söz edilen “çalışma yöntemleri” sonraki bölümde detaylandırılacaktır.

3. Bölüm'de sOYUN'un yaratım süreci, tüm prova notlarını içeren bir anlatımla aktarılacak, koreografin ve ekibin iş ile bütünleşme süreci detaylarıyla verilecektir.

Ekip üyelerine yönelik olarak koreograf tarafından hazırlanan ankete verilen yanıtlar 4. Bölüm'de değerlendirilecektir.

Koreografin önceki çalışmalarını anlatan 5. Bölüm'de, bu çalışmaların sOYUN'un oluşumuna etkileri üzerinde durulacak ve ilgili bölümler detaylandırılacaktır. Sonuç bölümü 6. Bölüm'dür.

Eklerin yer aldığı son bölümde ise, anket ve yanıtları, eserin basındaki yansımaları, koreografin özgeçmişi ve kaynakça bulunmaktadır.

Teze konu olan sOYUN eseri vimeo.com'da yer almaktadır.

<http://vimeo.com/54498013>

1.1. Müzik ve Dans

Bu bölümde; sesin müziğe, hareketin dansa doğru olan yolculuğuna antropolojik açıdan kısaca değinerek, sonrasında bale, modern dans ve çağdaş dans alanında müzik ve dansın beraberliğini, Batı dans tarihi üzerinden ele alacağız.

İnsanlık tarihi ile beraber ses ve beden ilişkisi gelişmeye başlamıştır. İnsanlığın yaşantısıyla beraber başlayan hareket; sözlü iletişim gelişmeden önce tüm duyguları aktarmaya araç olduğu gibi, yaşamın devamlılığında da büyük rol oynamıştır. Savaş veya av öncesindeki heyecanı, başarılı bir av veya savaş sonrasındaki coşkuyu, tanrılara yakarmayı ve ölümlerin ardından yapılan törenlerle üzüntüleri, acıları hareketler aracılığıyla anlatmışlardır. Av öncesi yapılan dans, topluluğun güven duygusunu arttırarak, yüze sürülen savaş boyaları ve atılan savaş çığlıkları savaşçıyı daha kararlı bir hale getirip, düşmanı da ürkütmek niyetiyle kullanılmıştır.¹

Tarih öncesi devirlerde kuşların ötüşünden, suların şırıltısından, yağmurun sesinden, rüzgarın ve kıyıya vuran dalgaların uğultusundan esinlenen ilk insanlar, içi boş bir kütüğe deri geçirip vurarak, hayvan bağırsaklarından yapılan ipleri çekerek, boynuz, kemik ya da odundan boruları üfleyerek, birbirine vurarak sesler çıkarmış, doğadaki sesleri taklit etmeye başlamışlardır.

Eski zamanlardan beri müziğin, dinsel törenlerde de önemli bir yeri olmuştur. Günümüze ulaşabilen en eski müzik yazmaları Hindistan'da 3000

¹ <http://www.bakimliyiz.com/turkuler/32078-halk-oyunlari-tarihcesi-ve-dogusu.html>

yıl öncesinden kalma Veda ilahileridir. Müzik ile ilgili ilk kuramları geliştiren Eski Yunanlılar, müzik ve dansın insanların yaşamında önemli bir yer tuttuğunu Eski Yunan'da şairler eşliğinde destanlarla söylemişlerdir.²

Müzik, sesin biçim ve anlamlı titreşimler kazanmış hâlidir. Sesin ve sessizliğin belirli bir zaman aralığında ifade edildiği sanatsal bir formdur.³

Müzik insan hayatının ve dünyasal var oluşun en temel öğelerinden birisidir. Günlük hayatımıza girmiş olan müzik, doğanın kaynağı olan evrensel dengenin bir sureti, yani bir yansımasıdır. Bilincimiz bu dengeyi bir ucundan yakalayıp hayatımıza katmayı bilmiş ve onu çeşitli biçimlerde dile getirip dışa vurmuştur. Dengeyi yaratan unsurlardan en önemlisi olan müziği, bütün büyük bilgeler kutsal bir sanat olarak tanımlamışlardır. Nitekim müziğin yapısını inceleyen bilim insanları da müzikteki evrensel yansımayı görmüşlerdir.

Müzik yalnızca enstrümanlar tarafından icra edilen bir sanat dalı değildir. En büyük müzik aleti, insanın kendisi, sesi ve nefesidir.⁴

Hareket, insanlık tarihi ile beraber başlayarak, çeşitli tanımlamalar ve formlar olarak hep devam etmiştir ve edecektir. Bedenin bu potansiyelinin ifade bulma süreci çoğunlukla müzik ile beraber var olmuştur.

² <http://www.formalev.org/soru-lar-ve-cevaplar/549468-ilk-insanlardan-bu-yana-muzigin-gelisimi-nasil-olmustur.html>

³ <http://www.tr.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCzik>

⁴ Müzik – İnsan ve Evren Arasındaki Köprü / Sufi İnyat Khan

1600lerden günümüze kadar kısaca dans tarihini hareket ve müzik odaklı olarak ele alalım.

Batı dans tarihine yakınlaştığımız zaman; klasik bir bale eserinin sahneye konulmasında dekor-kostüm dönemi ve atmosferi oluştururken müzik, âdeta koreografinin diğer bir yarısı kadar etkindir. Prova süreci daima müzik eşliğinde yapılır ve tekrar üzerine kuruludur. Çalışma döneminde dansçı müziği tüm detaylarıyla algılamaya başladığı zamandan itibaren bu detayları kendi hareketlerinde de yakalamaya ve uygulamaya başlar. Uzun ve bol tekrara dayalı ilerleyen süreçte dansçının eylem içerisinde derinleşmekten başka yolu olmaz. Bu süreç sonucunda hedef, teknik olarak kusursuzluğa yakın bir seviyede icra edilen koreografidir. Sürecin getirisi olarak müzik ile adeta bir olmuş olan koreografi, dansçının bedenine öylesine yerleşir ki, dansçıya anlatımı yaşama alanı açar. Prova süreci sonucunda varılması ideal olan noktada sonuç, bir bütünü oluşturmaktır. Aynı süreç balenin müziğini icra edenler için de geçerlidir. Orkestra eşliğinde sahnelenen klasik balelerde sahne ile olan bağlantı gösterinin etkisini her yöne çekebilme gücüne sahiptir. Bu bağlamda müzisyenlerin odağı, icra ettikleri müziğin tıpkı dansta olduğu gibi en iyi şekilde icrasındır. Dansçının beden algısı bale formları üzerinden yapılandırılır, müzisyenlerin de bedeni enstrumanlarını kullanırken aldıkları formda sabittir.

Batı dans tarihi içerisinde dans için müzik yapımının ilk örneklerinden olan ulusal Fransız ekolünün kurucusu diyebileceğimiz Jean-Baptiste Lully, 1663 yılından başlayarak, Moliere ile işbirliği yaparak “komedi-bale” diye adlandırılan müzikli sahne yapıtlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır. 1664’te sahnelenen “Le Marriage Force” (Zoraki Evlilik) ve 1670’de tamamlanan Le Bourgeois Gentilhomme (Kibarlık Budalası) bu türün en başarılı örnekleri olmuştur. Dans için yazdığı müzikler sürekli renk, ritim ve

tempo kontrastlarının bir toplamı olarak tanımlanabilir.⁵ Koreografların belirli baleler için bestecilerden müzik talep etmesine örnek olarak onyedinci yüzyılda “Beauchamp-Lully” ortaklığını, onsekizinci yüzyılda “Noverre-Gluck” beraberliğini, ondokuzuncu yüzyılda “Petipa- Tchavskovsky” işbirliğini ve yirminci yüzyılda da “Fokine-Stravinsky”, “Balanchine-Stravinsky” ve “Morrice-Salzedo” ürünlerini verebiliriz.⁶

1800lerin başlarında, İngiltere’de dans kompozisyonu alanında Henry Bishop, seksenin üzerindeki operasıyla ve baleleriyle çok yönlü bir öncü olmuştur. 1806 yılında bale için müzik yazan ilk İngiliz bestecidir.

Klasik balelerde besteci ve koreograf birlikteliği ile ortaya çıkan eserler olduğu gibi, var olan müzikler üzerine yaratılmış pek çok eser de vardır. 1908 yılında Fokine Chopin’in piyano süiti üzerine “Les Sylphides”, Rimsky Korsakov’un müziğiyle “Şehrezad”, Schumann’ın müziğiyle “Karnaval” ve Weber’in müziğiyle “Le Spectra de la Rose”u ortaya çıkarmıştır. Ashton, Balanchine, Massine ve Tudor’un pek çok balesi bale düşünülmeden yazılmış müziklerle de başarılı bale çalışmaları yapılabileceğine örneklerdir.⁷

Var olan müziklere yapılan ve bale repertuarında bugün hala yerini koruyan klasik yapıtlara örnek olarak da; Marius Petipa (1818-1910) nın Tchaikovsky’nin müziğiyle yaptığı “Uyuyan Güzel”, “Fındıkkıran” ve “Kuğu Gölü” gibi eserleri verebiliriz.

⁵ Filozof.net/Turkce/edebi-sahsiyetler-kisilikler-biyografileri/1938-jean-babtiste-lully-kimdir-hayati-eserleri-hakkında-bilgi.html

⁶ <http://www.hayalsahnesi.com.tr/m%C3%BCzik-ve-hareket/>

⁷ <http://www.hayalsahnesi.com.tr/m%C3%BCzik-ve-hareket/>

M.Tugrul Göğüs- İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Sanatçısı/

1800lerin sonlarına doğru Isadora Duncan klasik balede var olan kuralları yıkıp, dansa özgür bir yaklaşım getirmiştir

Isadora Duncan(1877-1927), Martha Graham(1894-1991), Ruth St. Denis(1877-1968), Mary Wigman(1886-1973), Merce Cunningham, Doris Humphrey(1895-1958), Hanya Holm(1898-1992) Anna Halprin 1800lerden 1900lerin sonuna kadar olan süreçte modern dansın öncülerinden olmuş isimlerdendir.

Yukarıda yer alan isimlerden bazılarının çalışmalarındaki yaklaşımlarından, hareket ve müzik kullanımlarına örneklerle değinelim;

Isadora Duncan; “Geleceğin dansçısı, bedeni ve ruhu öylesine uyum içinde gelişmiş biri olacak ki, ruhun doğal dili, bedenin hareketi haline gelmiş olacak. Dansçı bir ulusa ait değil tüm uluslara ait olacak.”⁸ demiştir. O zamana kadar alışlagelmiş kuralları yıkarak bedeni daha özgür kullanıp, hafif ve dökümlü kumaşlı giysilerle, Duncan Chopin, Brahms, Schubert, Wagner, Haydn ve Gluck’un müzikleriyle genellikle solo olarak dans etmiştir.

Martha Graham Amerika’nın öncü koreograf ve dansçılarındandır. Eserleri için önemli Amerikan besteciler, özel müzikler yapmışlardır. Graham, eserlerinde çok katmanlı anlamlar içeren semboller kullanmıştır.⁹ Graham’a göre müzik dansa arka plan olarak kullanılmaktan çıkıp, dansın yapısına göre yazılan bir hal almıştır. Dansın daha geniş formlar aldığı gibi müzik de aynı evrimi geçirmeye başlamıştır ve dans için saydam ve heyecan verici bir

⁸ Yirminci Yüzyılda Dans Sanatı : Kuram ve Pratik / Şebnem Selışık - Aksan Gurur Ertem /sf. 72

⁹ Yirminci Yüzyılda Dans Sanatı: Kuram ve Pratik / Şebnem Selışık - Aksan Gurur Ertem /sf. 104

element olmuştur. ¹⁰

Ruth St. Dennis için dans, duygusal ve mistik, fazlasıyla ruhani bir deneyim olmuştur. Doris Humphrey'nin yardımıyla "müzik görselleşmesini" gerçekleştirmiştir. Müzik görselleşmesi, müzikal yapının harekete aktarımı anlamına gelmektedir. ¹¹

Dans tarihi üzerinden, John Cage ve Merce Cunningham örneği koreograf ve besteci işbirliği üzerine çok önemli bir örnek olmuştur. Cunningham ve Cage beste ve koreografiyi ayrı ayrı yaratıp sonradan birleştirerek çalışmıştır. Cunningham'ın eserlerinin oluşum sürecinde; farklı sanat kolları arasında olan sınırlar kaldırılmıştır (müzisyen, şair, yazar, tasarımcı gibi). Her biri bağımsız çalışarak, parçanın ilk kez sahnelenişinde bir araya gelmişlerdir. ¹²

Cage'in müziği genellikle sakin – resim yapar gibi — seslerle yaratılan bir ortam oluşturmuştur; dans tamamıyla hareketsiz hale gelemez, bu yüzden müzikal değerlerini korumaktadır. Daha da ötesi, her hareket birimi sadece kendinden ibaret var olamaz, farklı birimlerin birbiriyle bağlantısı olmaktadır. Müzik çizgisinin tam tersine, hareket çizgisi her zaman vardır, dansçıların vücutları vasıtasıyla sürekli olarak hareketler zincirini birbirine bağlamaktadır.

Soundscapelere koreografi yapan Cunningham ve diğerlerinin işlerinde, dans itkiyi müzikten elde etmektedir. Dans, müziğin değil kendi

¹⁰ Martha Graham ARMITAGE Merle /sf. 86

¹¹ Yirminci Yüzyılda Dans Sanatı : Kuram ve Pratik / Şebnem Selışık - Aksan Gurur Ertem /sf. 85

¹² Yirminci Yüzyılda Dans Sanatı : Kuram ve Pratik / Şebnem Selışık - Aksan Gurur Ertem / sf. 120

ihtiyaçlarının doğrultusunda gelişmektedir. Müzik artık bir dekor, fon haline gelmekte, dans ise ön planda ve dikkatimizi toplayan unsur haline dönüşmektedir. Diğer eşlik eden unsurlar gibi müzik de, dansın içinde yer aldığı mekanı boyamaya/ çizmeye yardımcı olmaktadır. Cunningham dansı müzikten bağımsız hale getirmiştir ve o zamandan beri koreograflar müziğe değil, sadece harekete ve dansın kendisine dayanan koreografiler geliştirmeye başlamışlardır. Koreografi müzikten değil, hareketten faydalanmaktadır ve dans, bir araya getirilecek materyali kendi içine bakarak da bulabilmektedir.¹³

Doris Humphrey'e göre; dans etmek müziğe benzer. Soyut dans, soyut müziğe benzer. Aynı öğeler gene mevcuttur. Ton, ritim, melodi, harmoni fakat bu sefer kinestetik çekimin varlığı yalnızca dans yoluyla mümkün olur. Müzik gibi psişik sezgiye sahiptir ve kişi sezgiye yanıt verir ya da bu sezii, kişide açıkça tanımı yapılamayan belirli duygular yaratır. Buna karşın bir sürü insan ton, ritim, melodi ve harmoninin olağanüstü etkileşiminden güçlü bir şekilde etkilenir.¹⁴

90ların başından bu yana çok çeşitli eğitimler almış, farklı toplumsal ve ulusal bağlamlardan gelen, çatışan estetik anlayışlara ve bazen de uyumsuz politik görüşlere sahip bir grup koreograf, kendini dansın daha geniş alanlarındaki, sanat ve toplum içersindeki rolünü keşfetmeye adanmıştır. Fransız Jerome Bel, Xavier le Roy ve Boris Chartzmaz, İşpanyol La Ribot, Alman Thomas Lehmen, Sasha Waltz, Felix Ruckert ve Tom Plischke, Portekizli Vera Montero, Joao Fiadeiro ve Miquel Pereira, Belçika'da yaşayan kuzey Amerikalı Meg Stuart, Belçikalı Christine de Smedt ve İngiliz Jonathan

¹³ Music Composition for Dance in the Twenty-First Century: Questions about the Dance/Music Relationship presented at the Stockholm 1998 [IGMID](#) conference [Allen Fogelsanger](#)

¹⁴ Yirminci Yüzyılda Dans Sanatı: Kuram ve Pratik

Borrows bu isimlerden göze çarpanlarından isimlerdendir.¹⁵

Jerome Bel'in bir eserini dans ve müziğin sahne üzerindeki kullanımındaki çeşitliliğe örnek olarak alıp kısaca bu örnek üzerinden günümüz koreograflarına deyinelim.

Jerome Bel'in grup çalışması olan "Jerome Bel" dans zeminine meydan okuyuşunu, kara kutuyu parçalara ayırarak; onun optik, akustik, temsili ve mekansal modernist varsayımlarının parodisini yaparak gerçekleştirir. Müzik partiyonları, Stravinsky'nin Bahar Ayini'ni söyleyen başka bir kadın tarafından icra edilir. Bu şarkı icrası sadece tarihe, dans tarihinin destansı kopuş ve deha anlatılarına olan modernist saplantısına değil; aynı zamanda temsilin kendisine de hatırı sayılır bir kelime oyunu yapmaktadır. Çünkü sanatçı şarkısını orkestranın vokal partiyonlarını aktararak söylememektedir. Orkestranın o devasa sesini bedeninde yoğunlaştırmak için; onu ağız, karnı ve gırtlığından en iyi şekilde çıkarıvermek için elinden geleni yapar. Eğer istersek, onun çıplak bedeninin sadece dururken ve müzik üretirken oluşturduğu küçük dansı takip edebiliriz.¹⁶

Hareketin ve müziğin sınırları genişleyerek birbirinden bağımsız ve bağlantılı da olarak, birbiri ile iç içe geçerek pek çok yeni kombinasyonun ortaya çıkmasına alan açmıştır.

Yukarıdaki örneklerle Batı ve Kuzey Avrupa dans tarihine kısaca baktığımızda gözümüze çarpacak olan öncül isimler üzerinden hareket ve müziğin ilişkisini ele aldık. 1960lardan bu yana ortaya çıkmış olan

¹⁵ Dans Tarihini Yeniden Düşünmek/ Alexandra Carter sf.191

¹⁶ Dans Tarihini Yeniden Düşünmek/ Alexandra Carter sf.196

“performans sanatı”, “beden sanatı”, “çağdaş dans/teyatro”, “deneysel dans”, “ dans teyatrosu”, “fiziksel teyatro”, “ mekan teyatrosu” gibi kavramlarla pek çok sanat disiplini iç içe geçerek ortak üretimler ortaya çıkmış, hareket ve müzik beraberliği çeşitlenmiş, müzisyen ve dansçı algısı kırılarak ortak platformlarda buluşmalar gerçekleşmiştir. Sahne üzerindeki çalışmalarda seyircinin konumu çeşitlenmiş, dördüncü duvar ortadan kalmış, sanatçılar çalışmalarını sahne dışı mekanlarda da üretime taşımıştır. Kamusal alanlar, sergiler, müzeler, sokaklar, parklar, binalar çeşitli performansların gerçekleşebildiği yerlere dönüşmüştür.

Almanya’da gelişen dans teyatrosu akımı Pina Bausch’un eserleri ve topluluğu Wuppertal Tanztheatre aracılığıyla tanınmıştır. Dansçılar duruma göre konuşup, şarkı söylemekte, çığlık ya da kahkaha atarak performanslarını sergilemektedir. Pina Bausch’un eserleri genellikle bireyler ve cinsiyetler arasındaki iletişim eksikliği ya da aksaklığına, bireyler arasındaki empati yoksunluğuna odaklanmaktaydı.¹⁷

Çağdaş dans alanında çok önemli isimlerden biri olan Belçikalı koreograf Anna Teresa de Keersmaeker 2013 senesinde prömiyerini yaptığı “Vortex Temporum” isimli çalışmasında çağdaş müzik icrası konusunda uzmanlaşmış Ictus topluluğuyla kendi topluluğu Rosas’ı bir araya getirmiştir. 6 müzisyen(piyano, keman, viyola, çello, flüt ve klarnet) ve 7 dansçı kullanmıştır. Yapıtlarında Webern’den Bartok’a, Reich’dan de Mey’e çağdaş bestecilerin müziklerini kullanan Keersmaeker bu sefer de 1946 doğumlu, 1988’de aniden vefat etmiş çağdaş Fransız besteci Gerard Grisey’in bestesini kullanmıştır. “Spektral müzik”in en önemli temsilcisi olarak görülen Grisey’in bestesi bu müzik türünün kilometre taşı olarak kabul edilmektedir.¹⁸

¹⁷ <http://www.eski.bgst.org/dans/arastirma.asp?id=60&bn=8&righthtml=baleModernDans>

¹⁸ <http://www.mimesis-dergi.org/2014/06/koreograflarin-muzik-ile-imtihani/> Mehmet K. Özel

Spektral müzik 20. Yüzyılın ortalarında Fransa'da ortaya çıkan müzik akımlarından biridir. Çok temelde; tıpkı tek bir renk tonunun yarattığı tayfı gibi tek bir ses veya seslerin doğuşkanlarının (armonilerinin) temel alınarak yapıldığı müzik türüdür.¹⁹

Sabit ve değişmez olan müzik ve müzisyenlerle olan yoğun ilişkidir. Vortex Temporum bu odaklanmayı sürdürür ve genişletir. Sahnede yer alan çağdaş Ictus Müzik Topluluğunun varlığı dansçılar kadar önemlidir. Eserin başlığı Gerard Grisey'in 1996 tarihli aynı adlı eserinden gelmektedir. Fransız besteci Grisey, Spektralizm adıyla tanınan müzik hareketinin öncülerindedir. Spektralizm, saf haliyle sesi ve onun dönüşümlerini öncelik haline getirmiştir. Grisey "müzik notalarla değil seslerle yapılır" demiştir. Buradan yola çıkarak denilebilir ki; Keersmaecker'in "Vortex" adlı eseri adımlardan değil hareketlerden yapılmıştır.²⁰ "İstanbul-Montpellier hattında Anne Teresa de Keersmaecker ve Çağdaş Koreografide Müziğin Sahnede Fiziksel Yorumu" başlığında Aylin Kalem'in gerçekleştirdiği röportajda şu cümle yer almaktadır; "Notalar maddeye dönüştü, ses adeta fiziksel boyut ve ağırlık kazandı."²¹

Türkiye'de bağımsız olarak iş üreten koreograflardan birkaç örneği ele alarak günümüz çağdaş dans eserlerinde dans ve müzik kullanımına örnekler verelim.

Yakın tarihimizde Türkiye'de modern dansın öncülerinden olan ve 1980 yılından beri koreografi çalışmalarını sürdüren Aydın Teker'in bir kaç çalışmasını örnek olarak incelemek faydalı olacaktır. Pek çok müzisyen ve

¹⁹ <http://www.m.uludagsozluk.com/k/spektral-m%FCzik/>

²⁰ <http://www.nytimes.com/2013/10/08/arts/dance/De-Keersmaekers-Latest-Work-Is-a-Dance-That-Alters-the-Sense-of-Sound.html?ref=roslynsulcas&r=1&>

²¹ <http://www.aylinkalem.blogspot.com.tr/2007/04/anne-teresa-de-keersmaecker-andante-july.html>

dansçı ile çalışmalar yapmış olan koreografin dansta müzik, müzisyen ve enstruman kullanımı adına da çok çeşitli denemeleri olmuştur.

Aydın Teker'in 1991-1994 yılları arasında Aulos adını verdiği çalışması müzik ve dansın beraberliği çeşitlemelerine iyi bir örnek teşkil etmektedir. Proje tekrar edilemez yapısı ve yaratıcı fikri ile Aulos I, Auolos II, Auolos III, Aulos IV ve Aulos V olarak 5 ayrı şekilde gerçekleşmiştir. Hazırlanan bir soloyu aynı gün içerisinde iki farklı mekanda üst üste iki kere sergilemek üzerine kurulu olan yapıda; dansçıların sayısı, dansçılar, kostüm, ve müzik değişebilir etmenlerdir. Hareketin yönü ve seviyesi de değişebilmekte, ancak hareketin özünün aynı kalması hedeflenmektedir. Aulos I-II ve III'ü İstanbul'da, Aulos IV'ü Belçika'da, Aulos V'i de Amerika'da gerçekleştiren Aydın Teker, Aulos serisi kapsamında yerli ve yabancı bestecilerle ve pek çok müzisyen ile çalışmıştır. Var olan müziklerle hareket ve belirli olan koreografiye bestelenen müziklerle zaman zaman canlı müzik eşliğinde zaman zaman da kayıtlı müzik kullanarak çalışmıştır. Çocuk parkı, müze, okul kantini, yat limanı, hurda mezarlığı, Yere Batan Sarayı, gemi ve tütün fabrikası gibi pek çok farklı mekanda gerçekleşen çalışma dansçı, kostümcü, besteci, müzisyen , ışıkçı ve tasarımcı işbirlikleriyle üretilmiştir.

1999 senesinde İngiltere'de sergilediği "Glass in- Glass out" isimli çalışmasında müzisyen Paul Whitty ile çalışan Aydın Teker bu eserde 6 dansçı ile Royal Festival House'un pencerelerini kullanarak bir iş üretmiştir. Mekanın camlarına mikrofonları ve dansçıları yerleştirip seyircilerin aşağıdan izleyebileceği bir yapı oluşturmuştur. Mekanın kendi sesi, mekanda var olan malzemenin sesi, elektronik müzik ve dansçıların camlara vurarak çıkardığı sesleri kullanmıştır.

Sanatçının 2008 senesinde yaptığı “Hars” isimli çalışmasında ise sahnede bir dansçı ve bir arp görülmektedir. Dansçı ve arpın sahnedeki büyüleyici birlikteliği enstrumanın seyirci üzerinde yarattığı beklentiyi yerle bir edecek bir sonuç ile karşımıza çıkmaktadır. Bedene de enstrumana da yeni bir bakış açısı sunarak, seyircinin algısında kırılmalara yol açmaktadır. Enstrumanı da performansçı olarak kullanan Aydın Teker, Hars eserinde bir dansçı ve bir arp aracılığıyla, müziğe odaklanmadan ve bir yandan da eserin kendi müziğini yarattığı bir çalışma sunmaktadır.

Türk koreograflardan Mustafa Kaplan-Filiz Sızanlı, Tuğçe Tuna ve Zeynep Tanbay’ın eserlerindeki müzik kullanımı üzerine örneklerle devam edelim.

2003 yılından beri Taldans adı altında Mustafa Kaplan ve Filiz Sızanlı’nın ürettiği eserlerin bir kısmında müziksizlik tercih edilmiştir ve genel olarak beden ve kullanılan malzemelerin sesi eserlerin müziğini oluşturmuştur. “Dolap”, “Solum”, “İP” müziksiz çalışmalarına örnek oluştururken, “Graf”, “Sek sek”, ve “Dokuman” isimli çalışmalarında ses tasarımı ve müzik ile ilgili Cevdet Erek ile işbirliği yaparak çalışmışlardır.²²

Tuğçe Tuna 2001 senesinden beri RemDans adı altında sahne ve sahne dışı mekanlarda disiplinler arası projeler üretmektedir. Tuğçe Tuna’nın müzisyen ve ses tasarımcısı iş birliği ile ürettiği eserler; Erdem Helvacıoğlu’nun süreci takip ederek beste yaptığı “Düşünme Fobisi”, Vahit Tuna’nın Santralistanbul Enerji Müzesi’nde mekanda beste yaparak çalıştığı “Makine Beden” ve Başak Günak bestesi ile “Taşlara Kuşlara Karşı”, “Deplesman” ve 2014 senesinde gerçekleştirdiği “Gövde Gösterisi” isimli

²² Adı geçen eserler şu adresten izlenebilir. <https://www.vimeo.com/channels/taldans/>

çalışmalarıdır.

Bugüne kadarki çalışmalarında hazır müzikler kullanarak çalışan Zeynep Tanbay 2013 senesinde gerçekleştirdiği son projesi “symbiosis”te Beethoven’in Yaylı Çalgılar Dörtlüleri’nden seçmeleri canlı olarak icra eden Borusan Quartet ile iş birliği yaparak müzisyenleri de eserin içinde aktif olarak kullanmıştır.

Buraya kadar, hareket ve müziğe insanlık tarihinden başlayarak kısaca göz atıp, sonrasında bale, modern dans ve çağdaş dans örnekleri ile genişleyen ve çeşitlenen beden ve ses kullanımları incelenmiştir.

1.2. Eserin Amacı

Eserin amacı, dans-müzik, ses-beden ilişkisinin araştırılmasıdır.

1.3. Eser Metninin Kapsamı

Eser metninde, eserin sahnelenişi, yaratım süreci ve bu süreçte uygulanan metotlar anlatılmaktadır. Koreografin daha önce gerçekleştirmiş

olduğu eserlerindeki deneyimlerinin²³, bu eser üzerindeki yansımalarına ve etkilerine de yer verilmiştir. Ayrıca ekibin üretim aşamasındaki yaklaşımını göstermek amacıyla koreograf tarafından hazırlanan anket ve yanıtları özetlenmiştir. İlgili veriler “ekler” bölümünde yer almaktadır.

1.4. Eserin İçeriği

Eserde kadının erkeğe, erkeğin kadına duyduğu sevgi, aşk, özlem ve tutkuyu karşılıksız bırakıp, herkesin bir başkasına talip olduğu bir ilişki ağı örülmüştür. Kavuşulamayacak olan işlenirken bir yandan da kıyafetler üzerinden takip edilebilecek ikinci bir kurgu oluşturulur. Bu kurgu üzerinden de, yalnız kalmak, sadeleşmek, örtünmek, giyinmek, tutunmak, bağlanmak ve saklanmak üzerine bir anlatım dili oluşturmak hedeflenmiştir.

Eser, giyinik ve soyunuk hallere, ilişki biçimlerine, karşılıksız kalmalara, duruluğa, sadeliğe, hafiflemeye, savunma ve savunmasızlığa, değişime, üzerimize giyindiğimiz ‘kıyafetler’e bir bakış sunar. Konsept olarak seçtiği “işkileri”, üzerimize giydiğimiz kıyafetler ile tamamlayarak dans ve müzik eşliğinde ilişkiler temasını yorumlar.

Eserde 6 dansçı ve 3 müzisyen yer almaktadır. Herkes aynı oyunun ortak ve etkin birer parçasıdır.

²³ Daha önce müzik/ müzisyen işbirliğindeki eserler :Saat Kaç?, İKİ, OnLaR, Sus-Dur- Kaç, Kağıt Gemi.

1.4.1. Eserde Kullanılan Enstrümanlar

Eserde kullanılan enstrümanlardan kahon, eserin ritmini tutarken viyola eserin kalbini seslendirir, trombon ana atmosferi belirler ve bazı bölümlerde duyguları konuşurur, zil ise bir hatırlatıcı ve uyandırıcı etki yaratmak amacıyla kullanılmıştır.

Viyola: Yaylı çalgılar ailesinin ikincisidir ve şekli kemana benzemektedir. Viyolanın dört teli vardır ve tam beşli aralıklarla DO, SOL, RE, LA olarak akort edilir. Bu özellikleri içeren viyolaya, orkestrada armoni eşliğinin orta partilerini seslendirme görevi verilir.²⁴

Cajon (Kahon) : 18.yy Peru kökenli vurmali çalgı. Üzerine oturularak çalınır, tahta kutu şeklindedir. İspanyol müziğinde yaygın olarak kullanılır.

Trombon: Sürgü kolunun hareketiyle değişik yükseklikte seslerin elde edildiği nefesli çalgıdır.²⁵

²⁴ Wikipedia

²⁵ TDK: Türk Dil Kurumu

1.4.2. Eserin Üretim Yöntem ve Çalışmaları

Eserin hareket / koreografi üretimi sürecinde; doğaçlama yöntemleri, kompozisyon yapıları, oyunlar, canlı müzik eşliğinde bedensel etki/tepki araştırmaları kullanılmıştır.

- Müzik ile dans ilişkisi.
- Sessizlik temalı egzersizlerin uygulanması.
- Bedenden çıkan seslere karşı, enstrümanlardan çıkan seslerin karşılaştırılması.
- Enstrümanlardan çıkan seslere verilen bedensel reaksiyonların araştırılması / gözlemlenmesi.
- Sahnede canlı kullanılan enstrümanın kayıt sesinin kullanımı.
- Müziğin yarattığı atmosfer içinde hareket etme deneyiminin araştırılması.
- Müziksiz hareket çalışmaları.
- Hareketsiz müzik çalışmaları.

2. ESER ANALİZİ:

sOYUN : Koreograf tarafından geliştirilen kavram ve yapılan çalışmalar sonucunda eserin adı sOYUN olarak tanımlanmıştır.

2.1. Teknik Koşullar

Eser, sahnede icra edilmek üzere tasarlanmıştır. Eserin süresi 40 dakikadır ve eserde ara yoktur. Seyircinin oturma düzeni eserin sahnelendiği mekânların oturma düzeneğine göre eseri karşıdan izleyecek şekilde yapılmıştır. Eserde toplam 9 oyuncu vardır. Bunlardan 6 tanesi dansçı, 3 tanesi müzisyendir.

2.2. sOYUN

Eser sololar, düetler, triolar ve grup kompozisyonları ile bölümler arasında geçiş sağlamaktadır. Arasız olarak 40 dakika sürmektedir.

Seyirciler yerlerini aldıktan sonra, esere odaklanmalarına yardımcı olmak amacıyla kısa bir süre, karanlıkta ve sessiz bir şekilde bekletilmişlerdir. Sonrasında sessizlik devam ederken görünen imaj; üzerinde pek çok kıyafet

taşıyan bir oyuncunun hareketsiz halidir. Oyuncunun bu durumu, üzerimize

Fotoğraf 1

giymeye çalıştığımız kimlikler, sırtımızda taşıdıklarımız, arınmaya çalıştıklarımız ve ilişkilerden kendi üzerimize alıp taşıdıklarımızı sembolize eder. Sessizlik sürerken oyuncunun yavaş ve kararlı hareketleri ile çözülmeye başlayan kıyafet zinciri ortaya çıkar. Seyircinin dikkati sahne üzerinde oluşturulan görselin üzerine çekilmeye çalışılmıştır. Sessizliğin amacı ise, seyirciyi müzik ya da sesin etkisinde kalmadan – dışarıdan sese dayalı bir uyarı olmadan – seyirciyi kendi yolculuğuna çıkarabilmektir.

Lokal ışık sahnenin bir yanından öbür yanına uzanan bir ışık tasarımıyla sahnede bir yol oluşturur ve oyuncunun bu yol üzerindeki ilerleyişini görürüz. Kıyafetlerin her birinin birbirine bağlı bir şekilde oyuncuya sarılmış olduğu fark edilirken, oyuncu ilerledikçe kıyafetler arkasında "asılmış çamaşırları" andıran bir görüntü oluşturur. Bu sırada kıyafetlerden birinin içerisinde olan başka bir oyuncu da bu enstalasyonun bir parçası olur ve tıpkı kıyafetler gibi o da oyuncunun üzerinden sırası geldiğinde açılarak uzaklaşır.

Kıyafet ağı açıldıkça oyuncu hafiflemeye ve aynı oranda utanmaya başlar. Işıktan oluşturulmuş yolun sonuna geldiğinde üzerinde iç çamaşırı ile sadeleşmiş bir yandan utanan, tedirgin bir yandan da yakalanmış olma durumu içerisinde ve bu durumun hareket kalitesiyle savunmasız kalan oyuncu, iç çamaşırları ile hareketine devam eder. Oyuncu kıyafet zincirini

üzerinden attığında hikâyenin içine girmek için hazırdır. Aynı zamanda bu oyuncunun hikâyede yalnız olmadığını ve kendisi dışında 8 oyuncunun da sahne üzerinde iç çamaşırları ile oturduklarını görürüz.

Sahneye verilmeye başlayan genel ışık aracılığıyla oturmakta olan 8 oyuncuyu ve sahnenin geneline serpiştirilmiş halde duran farklı renklerdeki kıyafetleri görürüz.

Eserin giriş kısmı bu şekilde tamamlanır.

Birinci oyuncu kendi durumunu yansıtan solosuna devam ederken diğer 8 oyuncu harekete başlar. Atak, hızlı, keskin, net bir şekilde hareket etmektedirler. Aynı anda hareket etmeye başlayıp, aynı anda duran bir oyun kompozisyonu içerisinde ilerlerler. Her bir oyuncu kendi durumu ile ilgili hissettiklerini görünür kılmaktadır. Kimi bedeninin görünür olmasından hoşnut, kimi rahatsız, kimi umursamaz, kimi rahat, kimi utangaç tavırlar içerisinde sahneye serpiştirilmiş halde duran kıyafetlere doğru ilerlemektedir. Burada herkesin amacı en kısa zamanda kendini iyi hissedeceği kıyafeti bulup, giymektir. Kimliklerinin bir parçası olan kıyafetler üzerlerinde değilken sade ve hafif olmayı hissetmek üzere soyunmuş olan oyuncular zamansız olan bu durumu değiştirmek için giyinmek istemektedirler.

Fotoğraf 2

8 oyuncu kıyafetlere doğru ilerlerler. Bu sırada etrafta kıyafetlerin yanı sıra çeşitli enstrümanların da olduğunu görürüz.

Herkes kıyafetlere doğru ilerlerken bir oyuncu sahnede bulunan zile doğru ilerler ve zile vurur. Bu ses ile beraber yapılan eylem sesin çerçevesine girer ve sesin hareketi yönlendirmesini görürüz. Bu zil sesi hatırlatıcı bir alarm gibi oyuncuları yönlendirir. Tüm oyuncular da bir kıyafeti alma ihtiyacını hatırlatır ve herkesi ucundan tuttuğu bir kıyafet aracılığıyla kıyafetler ve bedenler arası birbiri ile bağlantılı bir görsel pozisyona getirir. Her dansçı bir enstrümanın sesi eşliğinde konumunu değiştirir. Bu hareketlere oyuncuların kişisel özellikleri taşınmıştır ve dansçılar tamamen her gösteride müzisyenin o an sunacağı önerilere açık bırakılır ve dansçı sürprizlere hazırlıklıdır.

Fotoğraf 3

Zil sesi süresince devam eden uzama ve gerilme, zil sesinin bitmesiyle sonlanır. 2. kez zil sesi duyulduğunda herkes almak istediği kıyafete karar verir ve giyinerek diyagonal bir çizgi oluşturacak şekilde yerleşir.

Fotoğraf 4

Sahnede kahon, viyola ve trombonu ve tüm kıyafetleri sahiplerine ulaşmış bir şekilde görürüz. 6 dansçı, canlı alınan 3 enstrümandan gelen seslerin etkisiyle hareket ederler.

Bu form içinde daha önce grup olarak eşit koşullarda hareket eden bedenlerin dansçı mı, yoksa müzisyen mi olduğu anlaşılmış olunur..

Müziğin yönlendirmesi yoluyla hareketi yeni yerleşimlerini sağlamak için kullanan dansçılar, kendi alanlarını oluşturacak bir şekilde sahneye yerleşirler. Koreografinin bu bölümünde her bir dansçının hareket kaliteleri, oyundaki karakterleri ile ilgili ipuçları verir. Beraber senkron hareketler beden ve hareketin çıkardığı seslerle etkileşimli olarak ses çıkaran enstrümanların beraberliğiyle devam eder.

Fotoğraf 5

Bu blmde müzisyenler gözleri kapalı olarak bedenden ve hareketten çıkan seslere yoğunlaşıp, sessizliğe de yer açarlar.

Koreografi dansçılardan birinin var olan düzeni bozması ile yön değiştirir. Beraber eşzamanlı hareket hali devam ederken dansçılardan biri gülmeye başlayarak grubun içinden usulca çekilir. Koreografiyi icra etmeye devam eden diğer dansçılar sahneden çıkar. Sahnede kalan dansçı trombonu ile oturan müzisyenin kulağına bir şeyler fısıldar, muzır ve eğlenceli bir duruştur. Sözlerini tamamladıktan sonra müzisyen trombonu ile dansçıya eşlik eder ve müzik ve hareketin birlikte akışkan ve ahenkli anlatımıyla minik bir hikâye anlatırlar. Bu hikâye trombonun liderliğinde kahon ve viyolanın da desteğiyle atmosferini oluşturur, dansçı müziği altyapı olarak kullandığı solosunu yapar. Dansçı, herkes ile olan iletişimi üzerinden seyirciye diğerlerinin dedikodusunu yapar. Söyleyeceklerini grubun tekrar içeri girmesi üzerine tamamlar. Bu arada sahne açılışında görülen 1. oyuncunun 2. oyuncuya karşı hayranlığı da görülür.

Fotoğraf 6

Fotoğraf 7

Sonrasında viyolanın sesine ağırlık veren müzik aracılığıyla bir diğer dansçı kendi iç dünyasını, kalbini ve kime yakın olmak istediğini ifade eden solosunu gerçekleştirir. Viyolanın da etkisiyle yükselen sahne, sessiz bölüm ile devam eder. Ardından başka bir dansçı sessizliği kullanarak, izledikleri üzerinden yaşadığı ruh halini kısa bir hareket cümlesi ile aktarır. İletişim kurmak istediği kişi ve o kişinin başkasına karşı olan ilgisine dair hislerini yansıtmaktadır.

3.solo, zil ve kahonun katılımıyla başlar ve dansçının sahnenin önünde, iddialı, kendine güvenen bir şekilde yaptığı hareketlerden oluşur. Bu soloya katılan diğer dansçı, yapılan hareketlere eklemlemeye çalışır. Eklemlemelen dansçının hareketleri tamamlayıcı ve kolaylaştırıcıdır. Katılmak, diğeriyle ilişki kurmak ister. Soloyu yapan ilk dansçı, diğerrinin gösterdiği bu çabadan etkilenmez. Bu sırada müzikte kullanılan kahon ve zile, trombon ve viyola eklemlemenir. Önde düet yapılırken sahnenin arka tarafından soldan sağa doğru diğer dansçıların birbirleri arasında çeşitli kompozisyonlar oluşturarak yaptıkları geçişleri görülür. Sahnenin en arkasında da müzisyenler bir araya gelmektedir.

Aynı zamanda arka taraftan ön tarafa ulaşmaya çalışan bir dansçı ve onu engellemeye çalışan grup görülür. Grup bir yandan onu engellerken bir yandan da herkes kendi gitmek istediği kişiye yönelmiştir.

Fotoğraf 8

Bu sahnede oyuncular arasındaki ikili ilişkilerin anlatımının ön plana çıktığı bir dil vardır. Çatışma, seyirci kalma, gözlem, katılım ve beraberlik üzerine yoğunlaşan bölüm, sonraki bölümlerin hazırlığı niteliğini de taşır.

Biraz önce sahnenin ön tarafında gerçekleşen düet 2 dansçının beraber sahneden çıkması ile sonlanır, müzisyenler de sahneden çıkarlar. Arka taraftan sahne önüne ulaşmaya çalışan dansçı, herkesin çıkmasıyla ulaşamadığı çabası sonucu sessiz, karanlıkta, tek başına kalmıştır.

Karanlıkta yoğunlaşan atmosferde bir süre sonra sahnenin solunda yanan tek bir lokâl ışığın içinde aynı dansçı görülür. Kahon eşliğinde önemli bir şey anlatmak istercesine ritimle beraber hareket eder. Herkesin gittiğini, içinde kalmış olduğu durumu, çaresizliğini, yalnızlığını hareketler ve konuşmalar aracılığıyla anlatır. Bu bölümde koreograf, ses ve beden arasında gidip gelen bir algı oluşturulmayı hedeflemiştir. Ayrıca kahonun sesi ve beden arasında da karşılıklı etkileşim yolu seçilmiştir. Ritim bedeni, beden de ritmi tetikler. Ara ara birkaç cümle ya da kelimeler söyleyerek anlatımını destekleyen dansçı solosunu ışığın içinden karanlığa doğru çıkararak tamamlar.

Fotoğraf 9

Müziğin devamlılığı en son duyulan kahon tarafından sağlanır. Yepyeni bir ritim ile yeni bölümü başlatır. Net ve yüksek bu ritim ile birlikte dansçılar sahnenin her iki yanından farklı zamanlamalarla çıkarak karşılaşmalarının değerlendirildiği kompozisyonlarını sunarlar.

Fotoğraf 10

Koreografide herkesin birbirinin peşinde olduğu gerçeği, fiziksel bir şekilde ortaya konur. Örneğin; kısa zamanlı karşılıksız kavuşmalar yaşanır, bir diğ erinin araya girmesi ile bölünen, dönüşen, devrilen karşılaşmalar, çarpışmalar, durumlar oluşur. Atmosferi, müzisyenlerin anlatıcı rolünü üstlenerek çaldıkları müzik taşır. Trombon ve viyola öne doğru gelirken, yaşananların ritmini tutan kahon arka ortada kalır. Duyguların müziğini seslendiren trombon ve viyola, öne doğru gelerek dansçıların geçişkenliğini vurgular. Müzisyenler yürüyerek çalarlar ve sonrasında kahonun yanına gelip dururlar.

Fotoğraf 11

Fotoğraf 12

Fotoğraf 13

Fotoğraf 14

Devam eden bu bölümde 3 yuvarlak ışık kümesinin içerisinde bulunan 9 oyuncu görülür. İlişkilerin çatışmasının fiziksel olarak yüksek noktaya taşınması, müziğin derinlik kazanması ve dansçıların seslerini de kullanmaları, sahnedeki gerginliği artırır. İlişkilerin ulaşılmazlığı, isyana, haykırışa, inada ve çabaya dönüşür. Hareketlerin tansiyonu yükselir, müzik atmosferi destekleyerek güçlendirir, her şey kontrolden çıkacak kadar yükselir ve ani bir şekilde sonlanır. Tüm hareketler bir anda durur, müzik kesilir, ışık değişir. Sessizlik...

Burada oluşturulan ani durma hali, tansiyonun giderek yükselmesini referans olarak bir anda kesildiğinde, var olan çatışma ve isyan durumunun olasılıklarını seyirciye bırakır. Her şeyi durdurma durumu bir yandan da şok etkisi oluşturarak, şaşırtıcı bir sahne değişimiyle (ışık ve hareketsizlik) bir önceki sahnede var olan çıkmaza nefese alma alanı önerir.

Koreografide sessizlik ve hareketsizlik süresinden sonra kayıttan gelen viyola sesiyle, sahnede yavaş bir hareketlenme başlar. Sahnedeki 9 oyuncu çok yavaş hareket ederek kıyafetlerini birbirlerine düğümler. Bu kompozisyonu gerçekleştirmek için tüm oyuncular üzerlerindeki kıyafeti çıkartırlar. Hareket ettikçe ve başkalarına bağlandıkça bir yandan da soyunuyorlardır. Tüm oyuncular sadeleşiyor ve aynı zamanda çıplaklaşıyorlardır. Bu sefer biraz önceki iletişim yöntemi yerine başka bir yol seçilmiştir, öncekine göre çok daha sakin, yavaş ve anlayışlı bir tavır sergilenir. Kıyafetlerin birbirine düğümlenmesi ile herkesin birbiri ile olan bağı, bütünlüğü bir yandan da düğümleri, çözülmemişlikleri koreografik olarak vurgulanır. Kural olarak her kıyafet bir başka kıyafete temas ettikten sonra sahibinden çıkar, herkes birbirine ulaşabilecek mesafede durur ve üzerindeki kıyafeti kullanarak diğerinin üzerindeki kıyafetleri çıkartır. Herkes bir başkasının kıyafetini çıkarır. Kıyafeti çıkmış olan ağır adımlarla seyirciye doğru yürür.

Fotoğraf 15

Fotoğraf 16

Fotoğraf 17

Fotoğraf 18

Oyuncular, sahnenin önünde yan yana durarak, seyirciye bakmaktadırlar. İlk olarak seyirciye bu kadar yaklaşan 9 oyuncu, seyirci ile göz kontağı kurarak bedenleriyle ilgili rahatsızlıklarından, hayallerinden ya da dertlerinden sözel olarak bahsetmeye başlarlar. Bir önceki kırılğan, ritüeli andıran, derin ve ruhani atmosfer, müziğin bitip oyuncuların konuşmaya başlaması ile tamamen kırılır. Oyuncular konuşmalarına geri geri yürüyerek devam ederler ve arkaya doğru gittikçe karanlıkta kaybolurlar.

Fotoğraf 19

Sahnenin sağında bir lokal ışık içerisinde başkalarının kıyafetlerini absürt bir seçimle giymiş olan 3 müzisyen belirir. Eğlenceli bir ruh haliyle, keyifli bir müzik çalmaya başlarlar. Dansçılar da farklı kombinasyonlar halinde giydikleri karışık kıyafetler ile düet yaparlar.

Fotoğraf 20

Fotoğraf 21

Fotoğraf 22

Fotoğraf 23

Fotoğraf 24

Birbirine karışmak, başkasının olanı giymek, kadın ve erkek kıyafetlerinin de yer değiştirmesi ile eser absürd bir noktaya taşınır. 2. kez gerçekleşmiş olan soyunma bu sefer de keyifli bir enerji ile işlenmektedir. Herkes kıyafetleri aracılığı ile birbirine karışmıştır, müzik bu anlatımı, yüksek enerjili caz müziğine dayanan bir doğaçlama ile bütünler. Müziğin bitmesi ve ışığın değişmesi ile yeni bölüm başlar.

Müzisyenler enstrümanlarını bırakarak dansçıların gerçekleştirmekte oldukları kompozisyonuna dahil olurlar. 2. kez kayıttan gelen viyola sesi ile herkes sahne arka tarafında bir araya gelir. Eserin genelinde kullanılan hareketlerden oluşan kompozisyon ile ilerlerken her köşede bir müzisyeni bırakırlar, ayrılan müzisyen enstrümanını alarak yere yatar. Bu şekilde 3 müzisyeni de gruptan ayırdıktan sonra dağılan dansçılar kendi sololarından oluşan parçaları icra ederler.

Fotoğraf 25

Dansçılar eserin başından itibaren yapılan koreografik düzenlemelere göndermeler yaparak yeni kompozisyonlarını sergilerken, başka kimse ile ilişki kurmadan tek başlarına hareket etmektedir. Koreografi, hareketleri minimize ederek ve hareket içindeki eforu azaltarak biter.

Fotoğraf 26

İlk başta kıyafetlere sarılı bir halde görmüş olduğumuz dansçı solosunu yapmaya başlar. Hareketsiz duran diğer dansçılar ve final müziğini çalmakta olan müzisyenler adeta bir dekor gibidir. Müzikle beraber solo biter. Sessizlik ve hareketsizlik olur.

Solosunu tamamlayan dansçı, kararlı bir şekilde eserin başında üzerinden bıraktığı kıyafet ağına doğru yönelir. Hareketsiz halde duran diğer oyuncular da ortak karar almış gibi aynı anda harekete başlayarak kıyafetlerini çıkarırlar. Kıyafet ağına sarılmaya başlayan dansçı esere başladığı yere doğru giderken diğer 8 oyuncu da sahne önüne doğru ilerler ve oturur. Eserin bitişi, oyuncuların esere başladığı pozisyonda tamamlanır.

3. SOYUN'UN YARATIM SÜRECİ

Bu bölümde eserin ortaya çıkış sürecini anlatmak amacıyla Ekim-Mayıs 2011 arasında yapılan prova notlarına yer verilmiştir.

Ekim 2011

İlk buluşma

12 kişilik grubu daha iyi tanımak, anlamak ve hedefleri belirlemek üzere hazırladığım anketlerin dağıtılması. (2 müzisyen - 10 dansçı)

- Ekip ruhu oluşturmaya hizmet edecek egzersizler yapıldı.
- Kendiliğinden oluşan küçük gruplarla, ortaya çıkan durumların araştırıldı.
- Aynı jest ile ortaya çıkan farklı anlamlar üzerine araştırma yapıldı.
- 8 sayıdan oluşan basit bir hareket kombinasyonunun farklı uygulama biçimleri araştırıldı.

- özleyerek
- üzülerek
- düşünerek
- “gel” diyerek
- gülerek
- panikli vs.

- Harekete yaklaşım ve uygulanış biçimi üzerinden teker teker bu durumda hareket edenin nasıl bir karakter olabileceği üzerine betimlemeler yapıldı.
 - Her bir kişide öne çıkabilecek karakteristik özellikler ve dış görünüş, kıyafet, tarz araştırmaları üzerine doğaçlama çalışmalar yapıldı.
 - Hareket edenin neden hareket ettiği üzerine çalışıldı ve hareketlerin doğallaştırılması için araştırmalar yapıldı. Herkes bir hareketin içindeki birden fazla anlam olasılığı olan önerilerini gösterdi.
 - Hemen hemen herkesin kendi yerine, özellikleri tanımlı başka bir kişi olduğunu düşünmesi, hareket yapış biçimine büyük ölçüde yansıyor ve amaçlanan hareket biçimine yaklaşma potansiyeli gösteriyordu.
 - Doğaçlama çalışmalarında ortaya çıkan malzemeleri farklı kombinasyonlarla ard arda getirerek çeşitli koreografiler yapıldı.
- Eserin başlangıç sahnesi olarak, herkesin seyirciye arkası dönük bir şekilde iç çamaşırlarıyla sahne önünde oturması, yerde duran ya da havada asılı şekilde sabitlenecek olan kıyafetlere bakması fikri gelişti.
 - Provaya kıyafetler, objeler, aksesuarlar getirerek tanımadıkları obje ve kıyafetlerle ilk karşılaşmalarında nasıl ilişki kuracakları gözlemlendi.
 - Kıyafetleri silkelemek, havaya atmak ve kıyafet değiştirmek üzerine kıyafetlerin hareketleri odaklı doğaçlamalar yapıldı.
 - Herkes kendine 8 sayılı kombinasyon ve doğaçlamalarda çıkmış olan malzemelerden oluşan bir solo hazırladı.
 - Sololar farklı sıralama ve kıyafet denemeleri ile denendi.
 - 2 kişi yan yana gelerek kendi sololarını yaptı ve ortaya çıkan durumlar araştırıldı.
 - Düetler oluşturulmaya başlandı.
 - 2 ayrı düet eş zamanlı yapıldı.
 - 1 düetin gözler kapalı yapılması denendi.
 - 2 solonun yan yana yapılması denendi.
 - Bugüne kadar çıkarılmış olan malzemeler birleştirildi ve baştan sona akış sağlandı.

Kasım 2011

- Mevcut olan tüm solo ve düetlere değişim ve derinlik önerileri getirildi.
- Sololar ilerledi ve gelişti.
- Solo ve düetlerden yola çıkarak triolar oluşturuldu.
- Grup çalışmaları yapılmaya başlandı, ekip ruhunu hatırlamak ve güçlendirmek için konsantrasyon çalışmaları yapıldı.
- Provaya gelemeyen dansçılar dolayısıyla sıkıntı yaşandı.
- Triolar geliştirildi ve tüm gruba öğretildi.
- Sololar koreografik olarak setlendi.
- Bugüne kadar oluşturulmuş olan malzeme hazır müzikler ile uygulandı.
- Mevcut durumu beslemek üzere seçilmiş olan parçalar dansçıların var olanın içinde yoğunlaşması hedeflenerek seçildi.
- Arşivleme çalışmaları için kameraya çekimi yapıldı.
- İşlemeyen kısımların neden işlemediği üzerine düşünüldü, bazı bölümlerin yerleri değiştirildi. Kullanılan hareketlerin uygulanış biçimlerini netleştirmek üzerine dansçıların tekniklerini güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapıldı.
- Kıyafetler ve oyuncuların oluşturduğu 3 poz belirlendi ve detaylandırarak çalışıldı.
Bölümlerin zamanlamaları, uzunluk ve kısalık gibi özellikleri belirlendi.
- Geçişler üzerine çalışmalar yapıldı.
- Detaylandırma çalışmaları yapıldı.
- Düzenli katılım göstermeyen 4 dansçıyı projeden çıkartma kararı alındı.
Kalan ekip ile yapılanların tekrarı ve düzenlenmesi üzerine yoğunlaşıldı.

Aralık 2011

Grubun giyinme ve soyunma biçimleri, durumları, halleri, niyetleri

üzerine çalışmalar yapıldı. Kıyafet hikâyeleri oluşturuldu.

Çalışmalarda sorulan önemli sorular;

Bölümler nasıl çeşitleniyor ve ne anlamlar çıkıyor?

Kıyafetler üzerinde aşağıdaki başlıklar üzerinden düşünmeye, denemeye ve çalışmaya başlandı.

- Üzerimize giydiklerimiz “kimlik”
- Saklamak istediklerimiz, örttüklerimiz
- Sadece basit t-shirtler hepsi aynı ya da değil?
- Anılarımız

Genel olarak gözlerin ne zaman nereye bakıp, ne gördüğü ile ilgili farkındalık çalışması gerçekleştirildi.

Trioların hikâyesinin ortaya çıkması ve hareketlerin nedenselleştirilerek yapılmasına yönelik çalışmalar yapıldı.

Akış denemesi yaptığımızda ortaya çıkan durumlar şöyle;

- Kıyafetlere bakmak.
- Kıyafetlerin yanına gitmek
- Kıyafetleri yerden almak
- Kıyafeti giymek
- Beraber durmak
- Aynı şeye bakmak
- Dengede durmak
- Beraberlik
- Aynı oyunu oynamak

- Aynı nefesi almak
- Birinin oyunu bozması
- Beraberliği bozması
- Yabancılaşması ve yabancılaştırması
- Kendi derdini anlatmak istemesi
- Tekrar topluluğa katılması
- Beraberlik

Parça içinde

- herkesin birbirinin sakladıklarını ortaya çıkarmak istemesi
- samimiyet ve birbirinin açığına ortaya çıkarma
- mazeretler bularak giyinme
- kabul etme
- muzırlık

durumlarının varlığı bilinçlendirildi.

Grup bölümlerinde hareketlerin netleştirilip, temizlenmesi üzerine çalışma yapıldı.

- Tüm malzemeler kullanılarak açık doğaçlama yapıldı.
- Parça için ekipten isim önerileri alındı.

Var olan malzeme tekrar edildi.

- müziğin sınırlayıcılığı
- bağlantı noktalarının bulanıklığı
- pozların fizikselliğinin zorlanması
- canlılığının fizikselliğini arama
- mekân ve seviye kullanımı
- beraberlik ve bireysellik
- kendi oldukları anlar

başlıkları oluştu. Üzerine alışmalar yapıldı.

Müzisyenimiz Ceyhun Değirmenci bugüne kadar izlemekte olduğu projeye dâhil olmaya başladı. Dâhil olma seçenekleri üzerinden doğaçlama çalışmaları yapıldı.

Okul bünyesinde projenin “alışma aşaması” halinin ilk sunumu gerçekleşti. Büyük oranda belirli olan koreografik bir yapı ve doğaçlamaya açık bırakılan oyunlar mevcut.

Ceyhun belirlenen bölümlerde dâhil olarak, kendi inisiyatifinde denemeler yapıyor. Malzemeler ıkıyor. Bedenini ve tüm alanı serbest kullanma direktifi var.

Ocak –şubat 2012

Dansçılarla olan provalara ara verildi.

Ocak ayı ve şubat başı müzisyenlerle çalışmalar yapıldı.

Bölümlerin hikayeleri, durumları aktararak müzisyenlerin kendi yorumları değerlendirildi. Prova videoları izlenerek doğaçlama müzik çalışmaları yapıldı.

Provaya müzisyenlerimiz Anıl Karaoğlu ve Hakan Okkır da katıldı.

Mart 2012

Hatırlama provası tam kadro ile yapıldı.

- Giyinik ve çıplak iken ortaya çıkan karakter durumlar
- Müzisyen-dansçı ilişkisi
- Parça içinde müzikli - danslı, danslı, müzikli bölümlerin olması
- Karakterler ne zaman ortaya çıkıyor ve nasıl sürdürülebilir?
- Herkesin kendine has hareketlerinin yerleşmesi

Çalışma başlıkları olarak belirlenen notlar

Parça genelinde her bölüm giyinik ve iç çamaşırları ile çalışıldı, herkesin bu 2 kıyafet halindeki iç durumuna bakıldı ve var olan güçlendirildi.

Provaya müzisyenler aktif olarak dâhil olmaya başladı. Belirlenen temaları, sahneyi tamamen özgür kullanarak eklemleme denemeleri yapıldı.

Özellikle müzisyenlerin de dâhil olmalarının ardından, ortaya çıkan 'sessizlik' anları daha kıymetli gelmeye başladı.

Müzisyenlerin zaman zaman gözlerini kapatarak çalmaları, dansçıların arka planda kalıp müzisyenlerin ön plana çıkıyor olması oldukça etkili. Zaman zaman sahnede dansçı ve müzisyen ayrımı olmaksızın 9 kişiyi görüyor olmak ilgimi çok çekiyor.

KAMUOYUN

Prova sürecinde dansçuların hareket ediş hallerini normalleştirmesi üzerine çalışırken hareketleri sahne, stüdyo, çalışma alanı dışında kamusal alanlarda da yapıyor olmanın buna hizmet edeceği düşüncesiyle “kamuoyun” adını verdiğim bir egzersiz yöntemini uyguladım. Eserde kullanılan hareket cümlelerini, belirlenmiş kompozisyonları ve doğaçlama bölümleri kamusal alanlarda yaparak, hareketin bedende olağan hale gelmesine hizmet etmesi amaçlandı.

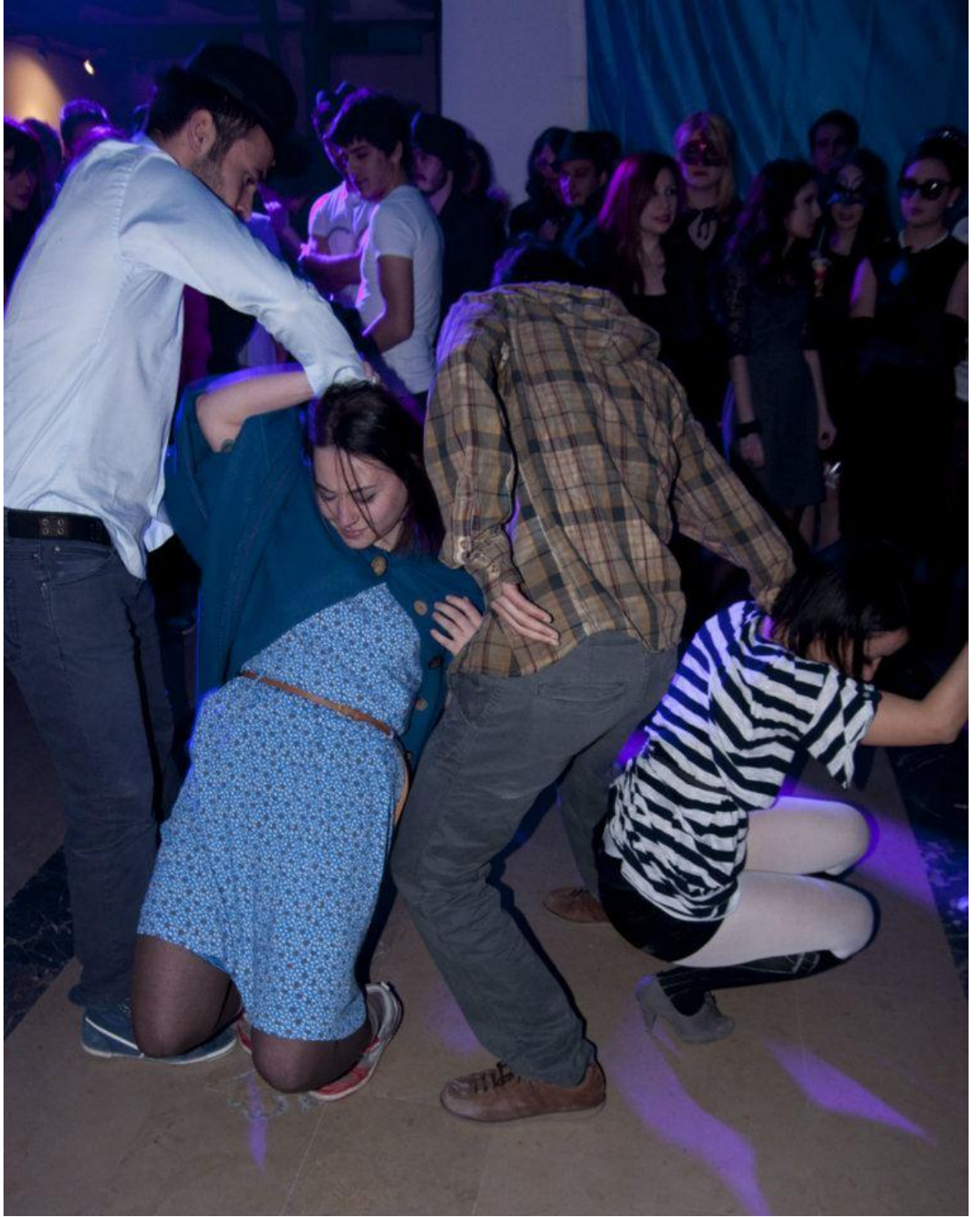
İlk etkinlik için; 3 Mart'ta MSGSÜ bünyesinde düzenlenen “Maskeli Balo”ya Çağdaş Dans Anasanat Dalı'ndan gelen teklif değerlendirilerek katılındı. Geceye oyunda canlandırılan karakterler olarak katılıp, dansın bazı bölümlerini orada yapıyor olmak hedeflendi. Bu etkinlikte tüm oyunculara gece boyunca eserdeki karakterlerinden çıkmadan vakit geçirmeleri, birbirleri ile oluşacak olan iletişime karşı uyanık kalarak yeni önerilere de açık olmaları, karakterin özelliklerine ve davranışlarına odaklanarak kendi malzemelerini toplamaları yönergeleri verildi. Ayrıca karakterin fiziksel durumu ve sınırları ile ilgili de cesur denemeler yapılması üzerine yönlendirme verildi.

Fotoğraf 27

Fotoğraf 28

Fotoğraf 29

Eserdeki karakterlerini daha iyi tanımak üzere geceye katılan ekip, gece boyunca (yaklaşık 3 saat) tüm ilişkilerini yaratmış oldukları karakterle kurdular. Tüm gece ekibin yakınlarında gözlem yaptım. Organizasyon

sahipleri ile önceden sözleştiğimiz üzere, gecenin yoğun bir anında, provada kullandığımız trio müziğini çalarak dansçıların kalabalığının ortasında bu bölümü yapmalarını deneyimledik. Fiziksel olarak bir durum yaratmanın içindeki doğallığı bulmak ve korumak, üzerinde daha fazla çalışılması gereken bir başlık olarak ortaya çıktı. İlk deneme olmasının da etkisiyle genel olarak çekimser beden kullanımları gözlemledim.

Daha önce birincisini gerçekleştirmiş olduğumuz kamuoyun etkinliğimizin ikincisini moda sahilinde gerçekleştirdik.

Bu sefer parçayı sahne sahne farklı kamusal alanlarda oynamayı deneyimledik. Dışarıdan gelene alan açarak ve yaptığının yapısına da sadık kalarak hareket etmeyi hedef edindik.

Fotoğraf 30

Fotoğraf 31

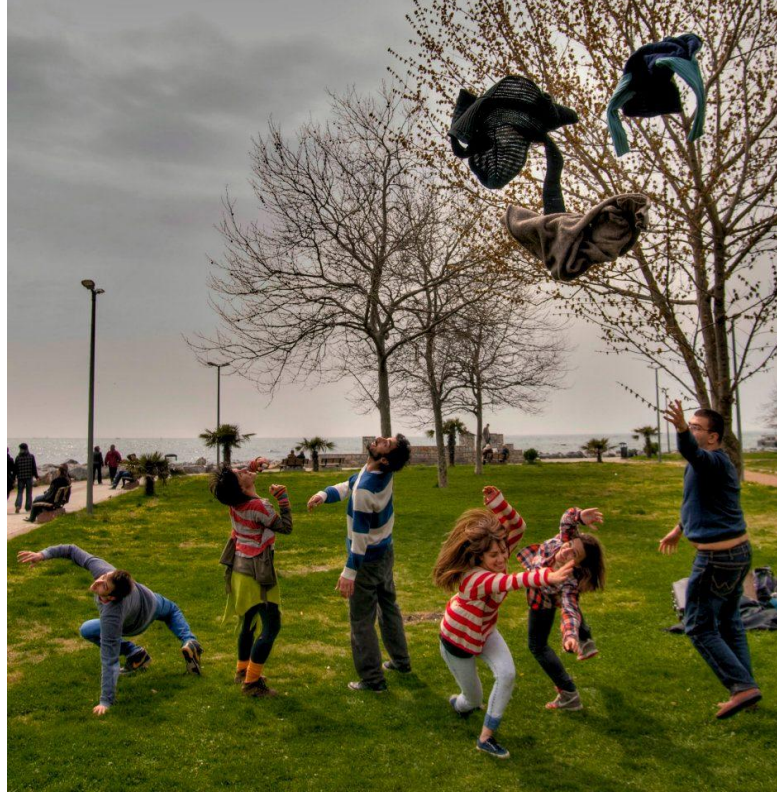
Fotoğraf 32

Fotoğraf 33

Fotoğraf 34

Fotoğraf 35

Hareketi doğallaştırma çalışmalarımız için verimli çalışmalar oluyor. Bu bağlamda Moda'da çocuk parkı, cadde, banklar, merdivenler, ağaçların arası çimenler ve taş alanı kullanarak bölümleri uyguladık.

Müzisyenler farklı mekânlarda enstrümanlarını kullandı.

Bu çalışmalar aracılığıyla hareketin doğallaşması, dans eden bedenin sokakta var olması, sahne ve gündelik arası bağlantıların inşası ve güçlendirilmesi çalışmaları yapıldı.

Müzisyenlerle enstrümanları çalmak için olası pozisyonların araştırmasını yaptık.

- Kararlara sadık kalma
 - Beraberliğin tansiyonunu dinlemek
 - Sessizliğin önemi
 - Müzisyenlerin pozisyonlarındaki çeşitlilik
- başlıkları oluştu.

Daha sonra sahne sahne her anda müzisyenlerin konumu, durumu ve olasılıkları üzerine çalışmalar yaptık.

Giriş bölümüne efekt ekledik ve sabitledik.

Trioların sonuna kadar olan bölümü gözler kapalı sadece sesleri duyarak değerlendirip, enstrümanlardan çıkan sesler, bedenlerden çıkan sesler ve konuşma sesleri olarak bilinçli ve temiz bir hale getirmeye çalıştık.

Triolara kadar olan bölümün provasını yaparak başladık. Sonrasında bu bölüm sonundaki sessizlik halinin etkisini koruyarak bir sonraki bölüme geçmeye karar verdik. Oyun oynama sahnesi için kurallara öneriler getirerek denemeler yaptık.

Final müziği için altyapı kaydı yaptık.

Nisan 2012

Enstrümanların trafiğine baktık. Kim, Hangi enstrümanı, ne zaman, nerden, nasıl alıyor ya da nereye götürüyor. Temizlik yaptık.

Sonrasında bir gün önce edindiğimiz deneyimi stüdyo/sahne atmosferine nasıl taşıyabiliriz üzerinden provamızı yaptık. Bir gün öncesinin olumlu etkilerini gözlemleyebildik. Daha çok işimiz var.

Provayı stüdyoda aldık, kayıt aldık.

Müzik olarak parçayı ele aldığımızda; Giriş bölümü minimal-deneysel, gelişme bölümü melodi ve tema üzerine kurulu, sonuç bölümünde ise yeniden minimal ve deneysel müzik kullanımı seçimleri yaptığımızı fark ettik.

Provamızı yaptıktan sonra herkes baştan sona kadar kendi için parçada nasıl bir hikâye gerçekleşiyorsa notunu aldı. Sonrasında ortaya çıkan yazılı tüm notlar değerlendirilerek çeşitli sorular belirlendi.

Son çalışmada oluşturulan sorular üzerine beraber konuşularak, net olan ve olmayan yerler üzerinde fikir birliğine varıldı.

Giriş oyununa karar verildi.

Detaylar görünmeye başladıkça parça derinleşiyor, sürekli temizlik ve derinlik üzerinden ideal noktaya doğru ilerliyoruz.

Geçişler üzerine çalışmalar yapıldı.

Baştan sona sessizlik ile akış aldık. Müzisyenler çalmadan, konuşmalı sahneler ses çıkarmadan yapıldı.

Fazladan çıkardığımız sesleri anlamak ve gerçekten ihtiyaç duyduklarımızı tespit etmek adına verimli oldu.

Mayıs 2012

- Prova, bölümlerin tekrarları ile gerçekleşti.
- Müzisyenlerin çalmadıkları anlardaki duruş, hal ve eylemleri çalışıldı.
- Müzisyenleri oyunun içinden alarak sadece müzisyen olarak değerlendirmek başlığı düşünüldü.
- Akışkan olmayan yerler tespit edildi.
- Önceki provada beliren başlıklar üzerinden müzisyenlerin oyunun içinde olmasından vazgeçilmeyeceği ortaya çıktı.
- Akışkan olmayan yerlerle ilgili birkaç öneri denemesi ile akışkanlık daha fazla sağlandı.
- Akış alındı, düzeltme notlarının ardından bir akış daha alındı. Bir akış toplam 32 dakika sürdü.

- Konuşmalarda kullanılacak kelimeler ve cümleler netleştirildi.
- Grup enerjisini güçlendirmek adına çalışmalar/egzersizler yapıldı.

Viyola ses kayıtları için stüdyoya girildi.

Pek çok soru işareti ve yeni denemeler yapma ihtiyacı doğdu.

Dansçıların bedenlerinden çıkan müzik ile müzisyenlerin bağlantısı üzerine düşünüldü.

Seyirci ile kontak eksikliği tespit edildi.

Kıyafet ne demek? Sorusu yeniden ele alındı.

Parçadaki karakterlerin farklılıklarının ortaya çıkması ve bunun için de derinleşmesi gerektiğine karar verildi.

İşin ritmi ile oynama fikri ortaya çıktı.

İlişkilerin netliğini ortaya çıkarma ihtiyacı doğdu.

Herkesin ne giyeceği netleştirildi.

25 Mayıs 2012

Elimizde olana güvenip en iyi şekilde icra etmeye odaklanmanın önemine dair farkındalık geliştirildi.

28 Mayıs 2012

- Sahnede prova, ışık tasarımcımızın gelemeyeceğini belirtmesi üzerine ışık tasarımı denemeleri yapıldı.

29 Mayıs 2012

Seyirci ile ilk buluşma; Üsküdar Tekel Sahnesi'nde Tiyatro Festivali kapsamında. Gün yoğun hazırlık ve heyecan ile geçti. Gösteri süper gergindi.

30 Mayıs 2012

İkinci gösteri; dünkü gerginliği atmak adına bütün gün doğaçlama yaptık ve keyfimizi iyi tutacak oyunlar oynadık, gösterinin enerjisi %90 değişti.

4 Haziran 2012

Kadıköy Oyun Atölyesi sahnesinde gösterimizi yaptık. Yaz sürecine girerken ekipten ayrıldık.

Yenidenlik

Ağustos ayında, Eylül ayında gösteri yapmamız ile ilgili aldığım teklif üzerine, 1 ay içerisinde projeyi yeni bir ekip ile yeniden oluşturma deneyimine girmeye karar verdim.

Ortaya çıkmış olan esere, deneyimli icracıların yaklaşımının doğuracağı yenilikleri deneyimlemek istedim. Parçanın hemen hemen tüm yapısını sabit tuttum. İşin bölümleri, akışı ve koreografisinin büyük bir bölümüne sadık kalarak, yani çatıyı ve yapıyı sabit tutarak farklı bedenler üzerinde parçayı görmeye karşı büyük bir heyecan duydum. Yaratım sürecini paylaştığım, henüz öğrencilik hayatları devam eden dansçı arkadaşlarım ile durumu paylaştım, sonrasında profesyonel dansçılardan oluşan bir ekip kurdum ve yaratıcı ekibin içinde yer alan dansçıların da desteği ile kısa zaman içinde parçayı yeni ekibe adapte ettik. Bu herkes için değişik bir deneyim oldu.

İlk ekip

İlk ekip, kendi süreçlerinin sonucunu başka bedenlere aktarıyordu ve kendi üzerlerinde yaşadıkları deneyimlerin sonucu olan hareketleri başka bedenlerde görme fırsatını yakalıyorlardı. Bunun fırsat olarak ele alınabilmesinin nedeni de yeni kurulmuş olan ekibin ilk ekipten daha deneyimli ve teknik seviyesi yüksek dansçılardan oluşuyor olmasından kaynaklanıyordu. İlişkiler ve roller aynı kalırken farklı yorumlar ve yer yer farklı hareketlerle gerçekleşen yaklaşım biçimleri parçayı olduğundan farklı bir noktaya götürüyordu. Naif, kırılgan “amatör” olanın etkisi azaldı, onun yerine parçaya başka bir biçim geldi.

Yeni ekip

Yeni ekip için yarım saatlik bir koreografiyi öğrenmek oldukça hızlı gerçekleşti. Parçanın yapısını ve ruhunu benimsemek de gösteriler aracılığıyla derinleşti. Hareket etme hali, yaklaşım ve disiplin açısından rahat çalışma ortamı sağlanabildi. Müzisyenlerle ve birbiriyle daha önce hiç çalışmamış insanların da bir araya gelmesi ile oluşan yeni ekip bir yandan parçanın taze kalmasına hizmet ederken, diğer yandan da tekrarlara dayalı gerçekleşen yakınlaşma ve derinleşme sürecinin olası avantajlarını yaşamak için zamanı bölmüş oldu.

2 ekip hayali

Yeni ekibi oluştururken ilk hayalim, parçayı icra etmek için hazır olan 2 ekibin bulunması, herkesin zamanları ve sahnelenecek ortamların şartlarına göre kast sistemi ile oynayabilir olma durumunu sağlamaktı.

1 ayın sonunda yeni ekip ile ilk gösterimizi yaptıktan sonra 2 ekip hayalimin hayal olarak kalabileceğini anladım. Aynı anda 2 ekibi de hazır tutmak ve 2 grupla da çalışmalara devam etmek herkesin farklı programı doğrultusunda gerçekleşemeyecek bir hayaldi. Sonrasındaki gösterilere yeni ekip ile devam ettim.

Gösteriler

29 Mayıs Tekel Sahnesi

30 Mayıs Tekel Sahnesi

4 Haziran Oyun Atölyesi

10 Eylül Garaj İstanbul yeni ekip

16 Ekim Garaj İstanbul

31 Ekim Ecrea iletişim konferansları kapsamında MSGSU Bomonti Kampüsü

Şebnem Selışık Aksan Sahnesi

28 Şubat MSGSU Bomonti Kampüsü Şebnem Selışık Aksan Sahnesi

23 Mayıs MSGSU Bomonti Kampüsü Şebnem Selışık Aksan Sahnesi

Haberler

<http://www.haberboyu.com/2012/10/31/iletisimin-dansi/>

<http://tiyatro.iksv.org/tr/program/79>

<http://www.biletix.com/etkinlik/NTYTD/ISTANBUL/tr>

<http://garajistanbul.org/events/soyun/>

<http://mimesis-dergi.org/2012/09/yeni-sezon-yeni-projeler-soyun/>

<http://sanat.milliyet.com.tr/iletisimin->

<dansi/kultursanat/haberdetay/31.10.2012/1619806/default.htm>

4. ANKET

Bu anketi hazırlama amacım bugüne kadar eserden yolu geçmiş herkesin deneyimlerinin, düşüncelerinin, hislerinin yazılı olarak da belirtilerek bunlar üzerinden eser metnini oluşturma aşamasında sürece katkılarını sağlamaktı.

Bu bağlamda ankete verilen yanıtlardan çıkardığım sonuç;

Müzisyenler açısından;

- Müzisyenlerin dansçılar ile geçirdiği süreçte icra ettikleri müziğin beden bulmasının, motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği.
- Aktif olarak dahil olmanın ilk başta zorlayıcı geldiğini,
- Alışkanlıklarının değişmesine ve enstrümanları ile olan ilişkiyi farklı fiziksel formlarda yaşamının olumlu etkilerini yaşadıklarını,
- Yaratıcılıklarını beslediğini ve hareket ile yeni bir ilişki formu önerdiğini hissetmelerini,
- Müzisyen olarak bedenleri ile olan ilişkilerini sorgulattığını,
- Dansçıların beden algısı ve hareket algısı aracılığıyla kendi sınırlarını genişletmelerine yol açtığı,
- Müzik ve dansın bir araya gelme biçimleri ile ilgili deneyim kazandıklarını,
- Fiziksel olarak esere dahil olmanın özgürleştirici etkisini deneyimlemelerine vesile olduğunu gözlemedim.

Dansçılar açısından ise;

- Müzisyenlerle kurulan ilişkinin anlatım dillerini zenginleştirdiğini,
- Müziğin canlı olmasının etkilerini bedenlerinde gözlemlediklerini,
- İkinci ekibin yaratıcı süreci müzisyenlerle beraber geçirmemesinden kaynaklı olarak iletişimde eksik hissettiğini gözlemedim.

Anket ve cevaplar EK 1'de yer almaktadır.

5. KOREOGRAFİN SOYUN'DAN ÖNCEKİ DANS-MÜZİK DENEYİMLERİ

Bu bölümde koreografin daha önce sunduğu çalışmaları dans ve müzik odak alınarak anlatılacak ve SOYUN ortaya çıkmadan önceki süreç ele alınacaktır. Koreografin kişisel tarihine göz atılacak ve bugüne kadarki koreografik çalışmalarındaki müzik iletişimi incelenecektir.

5.1. Koreografin 2004-2012 yılları arasındaki bir kısım deneyiminin müzik ve dans odaklı incelenmesi

Koreograf, çalışmalarında "yaşayan bir bütün" oluşturmayı hedef olarak, sahip olduğu bale disiplinin etkilerini yaşamaktadır.

Bu bölümde *Saat Kaç?, *İki, *PieterSnapper'in parçaları olan - wrong, - Engologyfor VVS, Malifornia, *Mete Sakpınar'ın bestesi -bir varmış, *Kağıt Gemi, *DÜN, *OnLaR, *SuSDuR-Kaç, *Dönük ve *Parantez, müzik ve dans ilişkisinde müzisyen ve bestecilerle çalışarak yapılmış olan deneyimlerin değerlendirilmesi yapılacaktır.

5.1.1. Saat Kaç?

İlk koreografik çalışmam olan "Saat Kaç?"(2004) isimli çalışma 3 disiplinin bir araya geldiği bir anlatım dilini taşıyordu.

Bu çalışma dans ve müzik olarak ele alındığında; müzik, parçanın başından sonuna kadar farklı enstrümanlar aracılığıyla anlatımın bir parçası olmuştu. Genel olarak dansçının hareketlerine, duruma, anlatıma ve videoya alt yapı oluşturarak var olmuştur. Parçanın bazı bölümlerinde canlı müzik kullanımı duyulan müziğin ötesinde müzisyenin icra ediş halini de anlatıma katarak etkisi güçlendirilmişti.

Sahne 3 performansçı olarak bulunuyorduk, 2 müzisyen sahnenin sağ tarafına setlerini yerleştirerek bu bölüm içerisindeki alanı kullanıyorlardı. Çalışma sürecinde 2 müzisyeni fiziksel anlamda parçaya daha fazla dahil etmek adına denemelerimiz olmuş olsa da sonucunda onların kendilerini daha güvende ve rahat hissedecekleri platformdan çıkmamalarına karar vermiştik.

sOYUN projesinde müzisyenlerin aktif olarak katılımına baktığımızda bu yaklaşımın ilk projemden itibaren oluşturulmaya başladığını görebiliriz.

5.1.2. İki

İkinci proje olan "İKİ" (2004) canlı müzik eşliğinde gerçekleşiyordu. Bir bendir ve viyolonsel eşliğinde dansçının mum ışığında kendi gölgesi ile yaptığı dansıydı.

Her provada ve gösteride o ana ait bir tasarı oluşturup, doğaçlama olarak çalışıyorduk. Parça mumun dansçı tarafından yakılması ile başlayıp,

üflenmesi ile sönmesine kadar sürüyordu. Aradaki hikâye ise o güne ait hikâyeler ele alınarak belirleniyordu.

Dans ve müziğin bir aradalığının an içinde var edilerek doğaçlamanın kendisine güven inşası bu proje ile başlamıştır.

5.1.3. Pieter Snapper'in müzikleri ile dans

Daha sonra besteci PieterSnapper'in müziklerine sipariş üzerine yapılan koreografilerde hazır olan bir müzik parçasına hizmet eden koreografiyi oluşturmak hedeflenmişti. (2005)

3 ayrı müzik parçasına ayrı ayrı çalıştım. Hepsinin ortaya çıkış hikâyelerini öğrendim ve 3 parça için de birbirinden farklı yollar izleyerek koreografiler oluşturdum.

Bir parçanın "hikâyesini" birebir yaşatmaya odaklanan bir hazırlık yaptım, diğerinde "müziğin yansıması"nı bedensel olarak canlandırmaya odaklandım ve parça içindeki sesleri bedenimin belirli bölgelerine kodladığımı düşünerek hareket ettim. Diğer parçada ise kendime böcek imajını alıp, yerde hareket eden bir canlı olduğumu düşünerek, ayağa kalkma denemeleri yaptığımı düşündüm. Bu parça için oluşturulan konsept, bana müziğin hissettirdikleri ile oluştu ve müziği kendime zemin olarak alarak hareket ettim.

Dans ve müzik bağlantısı bu çalışma ile müziğin dinletilmesinin esas olduğu bir etkinlikte dansın müziğe katkı olması amaçlanarak

değerlendirildi. Burada müziği esas alarak koreografi üretmeyi deneyimleyerek bir yandan da bunu 3 farklı yöntem aracılığıyla oluşturdum.

5.1.4. Mete Sakpınar'ın müziği ile dans

2006 senesinde Mete Sakpınar'ın (besteci) bestelediği çağdaş bir müzik parçası üzerine bir koreografi denemem oldu. Bu da benim için bir ilkti. Çünkü ilk olarak bu kadar çağdaş bir müzik ile çalışıyordum. Tekrar tekrar dinlememe rağmen uzun zaman iletişim kurmakta oldukça zorlandım. Bu eserin dinletileceği bir platformda benden de bir performans talep etmişti Mete Hocam ve bunun için de hiçbir beklentisi yoktu. O'na kalırsa orada olup sadece müziği dinliyor olmam bile yeterliydi. Ben ise Mete Hocadan özel çalışmalar talep ettim. Beraber müziği dinledik, bana seslerin hikâyesini, benimle nasıl bağlantılandırıldığını, beni parçanın içinde nasıl hayal ettiğini anlattı. O'nun dünyasını algılamaya başladıkça parça ile de bağlantı kurabilmeye başlamıştım. Beraber provalar yaptık. Mete Hoca sadece benim deneyimime tanıklık ediyordu. Teoman Madra da süreci belgeliyordu ve kendi video çalışmasını (bizim provalarımız üzerinden) oluşturuyordu. Müzikle bedensel olarak zaman geçirdikçe daha fazla duymaya başladığım sesler olmaya başladı. Yoğunlaştıkça beliren ve daha çok beliren aynı zamanda bazen de duyulmayan ve hafif duyulan sesler oluyordu. Seslerin içine girmeye başlamıştım. Performans günü kendimi camekân bir duvarın arkasına yerleştirdim ve tüm parçayı oradan dinleyerek kendime izin verdim.

Güzel bir deneyim yaşadım. İki'den sonra "bir varmış" isimli bu parça eşliğinde doğaçlama performans yaptım. Nasıl olduğunun kaygısını taşımadan seslerin içine kendimi bırakma hissi giderek bana yakın gelmeye başlıyordu.

5.1.5. Deneysel Müzik Denemeleriyle Hareket

Aynı sene deneysel müzik yapan bir grubun MiAM'daki (İstanbul Teknik Üniversitesi Müzik İleri Araştırmalar Merkezi) çalışmalarına katıldım. Çeşitli enstrümanlar ve vokal yapanlar oluyordu. Ben de bedenimle denemeler yapıyordum. Bedenimden çıkan seslerle diğer seslere katılmayı, seslere hareketlerimle cevap vermeyi, eşlik etmeyi, karşı çıkmayı, katılmayı ya da hareketsizliği deneyimliyordum. Bu ekiple bir performansımız da oldu. Performans halinin kendisi ilgimi çok çekse de bu tür çalışmaların seyircisi olmayı istemediğimi düşündürdü.

5.1.6. Kağıt Gemi

2006 senesinde konsept ve koreografisini oluşturduğum "Kağıt Gemi" isimli eserin müzikleri için 2 tane müzisyen ile çalıştım. Özgür Kurcan (1976- 2011) ve Emre Nişancı. Farklı farklı müziklerden ilham alınarak oluşturulmuş koreografiyi müzisyenlere teslim ettim ve neredeyse hiç karışmadan onların hazırladıkları müzikleri kullandım. Bu deneyimde bakış açılarına ve eserlerine güvendiğim iki ayrı müzisyenin, benim aracılığım ile bir araya gelmiş olmalarından çıkacak olan sonuçlara parçamı teslim ettim.

Ortaya çıkan sonuçta küçük oynamalar yaparak ortak noktada rahatça buluştuk. Dans, kendi yapısını, anlatımını, adımlarını ve tüm hikâyesini oluşturduktan sonra müziğe verdiği ilham ile yeniden yapılandı.

5.1.7. DÜN

2008 senesinde yaptığım “DÜN” isimli çalışmada ise yazmış olduğum bir metinden yola çıktım. Müzisyen Anıl Karaoğlu ile birlikte çalıştık. Anıl yazıyı baz alarak bestelediği parçayı viyola ile seslendirdi. Çalışma ayrı şehirlerden eş zamanlı yürütüldü. Aynı metin üzerinde çalıştık ve sürecimizi birbirimizle paylaşmadık. İkimiz de tekrarlanabilir bir set hazırladık ve belirlediğimiz tarihte biraraya geldik. Aynı anda hazırladıklarımız üzerinden ilk denememizi gerçekleştirdik ve ortaya çıkana küçük düzenlemeler getirerek çalışmamızı sürdürdük. Bu deneyim hareket alanının ve müzik alanının ayrı ayrı muhafaza edilmesine de izin vererek gerçekleşen buluşmalara olanak tanıyan bir çalışma oldu.

5.1.8. Onlar

Aynı sene, hazır müzikler kullanılarak hazırlamış olduğum “onlar” isimli koreografide bazı bölümler için Anıl Karaoğlu ve Emre Nişancı'dan müzik danışmanlığı olarak parçaya özel bestelenmiş eserleri ekledim. Bu deneyim bir kez daha dansın kendine haslığı ile müziğin kendine haslığının buluşabilirlik alanları ile ilgili düşünmeme yol açtı. Bu koreografi, çoğu bölümü tekrarlanabilir setlenmiş hareketlerden, bazı bölümleri ise yapısı setlenmiş ve hareket alanı etkileşime açık bir yapıda hazırlanmıştı. Çalışmanın ilk sunumundan sonra kullanmış olduğum müziklerle ilgili yeni denemeler yapma isteği duydum ve uyguladım. Hareketin müziğin etkilerine açık olma hali de, açık olmama hali de ayrı ayrı dışarı yansıyan anlatımı çok büyük ölçüde etkiliyordu. Bu durum beni hareketin taze kalması ile ilgili heyecanlandırdı. Aynı müzik eşliğinde tekrarlanan setlenmiş bir koreografide oluşabilecek rutin tekrar, farklı müzikler eşliğinde tekrarlanan setlenmiş bir koreografide, her şey aynı olmasına rağmen, bambaşka bir “uyanıklık “ etkisi

yaratıyordu. Bir risk olarak belirli bir çerçevede içinde seçtiğim müzik listesini hislerine ve zamanlamasına güvendiğim bir müzisyen arkadaşına verdim ve o da ekibimizin bir parçası olarak, esere kendi yorumuyla müzik yaptı. Eser bu haliyle de bir kaç kere seyirci ile buluştu. Bu deneyimde de aynı harekette olduğu gibi setlenmiş ve doğaçlamaya açık olan yapıyı müziğe taşımamıza yol açtı. Farklı olan, bu sefer bu iki durum arasında uyumsuz olabilirliği de tercih etmek oldu. Müzik kendi zamanlaması içinde set ve doğaçlama, dans da kendi zamanlaması içinde set ve doğaçlama olarak icra edilecekti. Bu deneyim harekette “ayık-uyanık” kalma odağını geliştirmek için müziğin bir yöntem olabileceğini gösterdi. Müzik ve dans arasındaki uyumsuzluğa da açık olabilir hal, kurgulanmışın dışına çıkma heyecanı ile tanışmaya vesile oldu.

5.1.9. Sus-Dur-Kaç

Bir sonraki çalışmam olan “Sus-DuR-KaÇ”, bir önceki projede açılmış olan kapılardan içeri girmeyi deneyimlediğim bir çalışma oldu. Aklımda olan bir ressam, bir müzisyen ve bir dansçının sahnede aynı amaca kendi yöntemleri ile hizmet etmesini sağlamaktı. Prova sürecinde pek çok malzeme kullanarak çeşitli denemeler yaptık. Pek çok enstrüman, boya ve kâğıtlar kullandık. Ekip içinde ideal uyumu sağladığımızı hissedene kadar kuralları olan doğaçlama alanları içinde denemeler yaptık. Bu projedeki amaç neredeyse tamamen doğaçlamaya açık bir yapıda ilerlemektir. Etkileşime izin vermek, birbirini dinlemek, gözlemlemek. Kullanmaya karar verdiğimiz malzemelerden dekorumuzu oluşturduk, sahne üzerinde görünür olan her şeyde doğaçlamayı deneyimlemek üzere ışıkçımız da tamamen kendi özgür alanını kullanarak dâhil oldu. Alınan büyük risk, performansın neredeyse hiç alkış almadan sonlanmasına vesile oldu. Deneyimi yaşayanlar olarak her birimiz kendimizi yaramazlık yapmış çocuk gibi hissettik.

Bu deneyim kurgusuzluğun sınırları ve beraberliğin güvenilir alanı için ihtiyaç duyulan zaman ile ilgili büyük farkındalık yarattı. Sahneye çıkma, sahnede olma halinin sorgulanması ve seyircinin alanı ile ilgili derinleşmeye sebebiyet verdi. Seyircinin maruz kalması, mecbur olması, güven duyması ve seyirci kalması üzerinden gözlemim beni yeniden sonucu aşağı yukarı belirlenmiş olan kurgulu işler yapmaya yöneltti. Böylesi çalışmaların değerini ortaya çıkarabilmek için ise ekip ile geçirilecek sürecin önemi ve devamlılığının gerekliliğine dair deneyim kazanılmış oldu.

5.1.10. Dönük

2010 senesinde müzisyen Görkem Şen ile yaptığımız Dönük isimli çalışma. Görkem'in yaklaşımı bugüne kadar çalıştığım müzisyenlerden farklıydı. Mekânı ses ile dolduruyor, yarattığı atmosfer içinde dansçıya özgür bir hareket alanı bırakıyordu. Prova sürecini beraber geçirerek eş zamanlı çalıştık. Bu zamana kadar edindiğim, müzik/ses ile birlikte hareket, müzik/ses ile karşılıklı hareket, müzik/ses eşliğinde bağımsız hareket deneyimleri sonrasında bu sefer müziğin/sesin yarattığı alan içerisinde, ses ile sarmalanmış hareket deneyimini yaşadım.

5.1.11. Parantez

Daha sonra ortaya çıkan sonuç, proje üzerinde çalışmaya devam etmem için heyecan uyandırdı. Ortaya çıkmış olan koreografik sonucu daha önceden de beraber çalıştığım Emre Nişancı ve Fulya Uçanok'a izlettim. Müzikleri hiç duymadan benim anlattıklarım üzerinden parçanın hikâyesini,

hissini ve dansını izleyerek parçaya yeniden müzik yazdılar. Bu süreçte eser içindeki her bölümün niyeti üzerine odaklanarak beraber doğaçlama çalışmaları yaptık.

Sinemacı Mehmet Erkmen'den de, bir bölümün anlatımına destek olması için bir video istedim. Kafamda tasarladığım video üzerine çalışma yaptık ve bölüme ekledik. Kostüm tasarımcısı Meryem Deniz kostüm önerileri ile eklendi, Birkaç aksesuar ekledim ve parçayı güncelleyerek yeni bir hale getirdik. Parantez ismi ile sahnelendi. Son halindeki müzik-dans ilişkisine değinecek olursam; çeşitli denemelerden sonra “güvenli” bulduğum alana geçmeyi tercih ederek, müzik ve dansın beraber, uyumlu olarak değerlendirilmesi üzerine seçimimi yaptım.

6. SONUÇ

Sonuç olarak bütüncül bir bakış açısıyla, hayatın içindeki müzik-dans ve ses-beden bağlantıları/ilişkileri üzerine çok katmanlı ve derin bir bakış geliştirdim. sOYUN eserinde, müzik-dans ve ses-beden ilişkisine koreografik olarak uyguladığım anlatım dili çeşitliliğini müzisyen ve dansçılarla gerçekleştirerek oluşabilecek olan sayısız seçenek ile karşılaştım.

Yaratım sürecini ele aldığımda; öğrencilerden oluşan ekiple düzenli hareket ve ses araştırmalarını yapma fırsatı bulabilmiş olmak ile beraber, henüz öğrenci olmalarının getirdiği sınırlı yapabilirlik ve ders kapsamında çalışıyor olmanın psikolojik direnciyle karşılaştım. Çalışmanın ders ve devamlılık üzerinden, kurulu olan yapısı sayesinde, düzenli devamlılık göstermeyen öğrencileri koreografiden çıkarıp başka görevler verdim, düzenli katılım sağlayanlarla daha derinleşebileceğimiz deneyimler yaşama fırsatı buldum. Proje içerisinde dansçı olarak yer alamayacak olan devamsızlık sınırını geçmiş öğrencilerin asistan olarak projenin içerisinde kalması sonucu, onlara verdiğim dosya hazırlama görevi sayesinde İKSV Tiyatro Festivali'ne kabul edildik. Böylelikle pek çok bakımdan öğretici ve geliştirici olan bir sürece girmiş olduk. Öğrencilerin profesyonel platformda yer alma imkanı doğdu. Benim de çoğunluğu öğrencilerden oluşan bir grubu böylesi bir platforma hazırlama deneyimini yaşama fırsatım oldu.

Okul bünyesi dışında, bağımsız olarak çalışan ve birbiri ile daha önce hiç bir araya gelmemiş 3 müzisyeni buluşturmak ise proje adına yapmaktan vazgeçemeyeceğim ama teknik anlamda da zorlayıcılığı yüksek olan bir durum oluşturdu. Önce birbirine sonra da dansçı gruba alışan müzisyenler, yoğun ve karmaşık programları içerisinde gerçekleşen düzenli provalara ayak uydurmak için ellerinden geleni yaptılar.

Kolaylaştırıcı çok fazla imkan olmasıyla beraber ortaya çıkan sonuçta içime sinmeyen ve hayal ettiğime ulaşmamı engelleyen durumlar oluştu. Işık tasarımcısı ile son anda yaşadığımız problem ve ekibin performansını daha ileri bir teknik seviyede yapıyor olmasına karşı olan beklentim karşılanmaması üzerine yeni bir sürece girdim. Projenin istediğim şartlarda gerçekleşmesi için ışık üzerine yeniden çalışma ve ekip ile de daha yoğun bir çalışmaya girme isteğim doğdu. Sezonun kapanması ile beraber öğrencileri bir araya getirmenin zorluğu ve yeni sezonun başında sahnelemek üzere elime geçen fırsatı değerlendirmek üzere, profesyonel dansçılardan oluşan bir ekiple çalışmaya karar verdim. Var olan malzemeyi çok fazla değiştirmeden dansçıların deneyimine güvenerek, ilk ekibin desteğini alarak kendimi de içine koyduğum bir ekip oluşturdum. Bir yandan da sezonun içerisinde hazır olan 2 ekip ile çok sayıda gösteri imkanı oluşturmak ve aktif olarak sahnelemek adına hayaller kurdum. Kısa sürede yeniden ortaya çıkan proje büyük bir heyecan uyandırdı ve sezonda sahnelendi. Bu süreç içerisinde yeni oluşan ekibi ilk gösteri için mümkün olduğunca sık aralıklarla kısa süre çalışmak üzere çok zorlanmadan toplayabilmiş olmakla beraber, her zaman kendini yenileyen ve çalışmaya devam etmek isteyen tarafımı törpülemek zorunda kaldım. İlk 2 gösterinin ardından yurtdışına çıkan bir dansçım oldu ve yerine başka bir dansçı geldi. Sonrasında başka bir dansçım, yoğun programı nedeniyle devam edemeyeceğini söyledi. Tüm bu olanlardan psikolojik anlamda negatif etkilenmekle beraber projenin sürecine katıp, gelişimine hizmet etmesi üzerine değerlendirmeye karşı da yoğun bir istek duydum. Son gösterilerimizi 1 kişi eksik kadroya uyarlayarak dramaturjik değişimler de katarak gerçekleştirdik. Bir yandan eserin içinde dansçı olarak yer almaya başladıktan sonra, koreograf ve dansçı kimliğini, kalabalık bir ekip varken bir arada taşımakta zorluk çektim. Buna organizasyon, prodüksiyon, tanıtım ve teknik işler de eklenince taşıyabileceğimden fazla yük almak ile ilgili büyük bir ders aldım.

Projenin sahne üzerindeki devamlılığı pek çok nedenden ötürü sonlanmak zorunda kaldı. Eserin sahnelenebileceği büyüklükte bir sahne bulmanın zorluğu, bulunduğu kullanım şartlarının sağlanmasına dair güçlükler teknik sorunları oluşturdu. Bir yandan da maddi sebeplerden ötürü sektör değiştirmek zorunda kalan, projeye devam etmek istemeyen, hayatı değişime uğramış ve tam zamanlı bir program içerisinde vakit ayıramayacak olan ekip ve her şeye rağmen devam edebileceğini belirten kişilerin de yenilenen ekiple tekrardan bir prova sürecine girmeye karşı çekimser olması devamlılığı “şimdilik” durdurdu. Şansımı denemek istediğimde de yeni bir ekip oluşturmaya dair attığım adımlar şu anda karşılığını bulamadı. Yeniden projeyi canlandırma motivasyonum her şeye rağmen devam etmekte.

Eser metni sürecinde de, ses ve hareketin çok çeşitli beraberliklerine dair yaptığım araştırmalar ve yaşadığım kapsamlı deneyimlerin sonucunun beni yeni bir noktaya taşıdığını fark ediyorum.

Bu noktadan geldiğim sonuçta koreograf olarak yeniye, kalabalığa ve çeşitliliğe karşı duyduğum heyecanın tüm süreç ile beraber değiştiğini, beni eskiye yeniden bakmaya doğru yönelttiğini gözlemledim.

Bu sayede bugüne kadar gerçekleştirmiş olduğun tüm projelere, şu günden tekrar dönüp bakmak ve icracısı olduğum eserlerin çoğunu yeni nesillere aktarmak üzerine bir motivasyon edindim. Projelerdeki ses ve hareket kullanım ve seçimlerini yeni bir bakış açısıyla ele alarak bilinçli seçimlerle aynı kalmaları ya da yeniden yapılandırılmaları üzerine heyecan duymaktayım.

EK 1

sOYUN

- 1) Tüm süreci aklından geçirdiğinde bu proje sana ne hissettiriyor?
- 2) Dans ve müzik ilişkisini sOYUN üzerinden değerlendirir misin?
- 3) Dansçı isen; müzisyenler ile çalışmak nasıl bir deneyimdi?
Müzisyen isen; dansçılarla çalışmak nasıl bir deneyimdi?

Aşağıda cevaplamak için kolaylaştırıcı olması üzerine her maddeyle ilgili çeşitli başlık önerileri ekliyorum, dilediğiniz gibi değerlendirebilirsiniz.

1--İlk aklına gelenler

- Paylaşmak istediklerin
- Aklında kalanlar

2- -Gösteriyi izlediğini düşünerek cevaplayabilirsin

- Kendi deneyiminle hareket ve müzik üzerinden değerlendirebilirsin.
- Parça içinde kullanılan hareketli-hareketsiz-müzikli-müziksiz-sessiz-sesli-konuşmalar olan bölümleri/anları düşünmek yardımcı olabilir
- Genel anlamda bu parça müzikli olmanın yanı sıra müzisyenli ve müzisyeninde sadece müzisyen olarak kalmadığı herkesin ortaklığı ve farklı yöntemleri üzerine görüşlerini paylaşabilirsin.

3- - Harekete göre çalmak

- Müziğinin bedendeki yansıması
- Hareketlerin müzikteki yansıması
- Süreç boyunca deneyimler
- Birbirini görmek-duymak-anlamak-hissetmek-paylaşmak-etkilenmek
- Müzisyenin/dansçının varlığı seni nasıl etkiledi

Bütün emeklerin, zamanın ve paylaştıkların için çok teşekkür ederim.

İyi ki varsın.

Sevgiler, Esra Yurtut

Cevaplar

1- Çok zevk alarak içinde bulunduğum bir projeydi. Hiç bir zaman maddi kaygılar gözetmedim projede bulunduğum süre içerisinde. Çünkü manevi olarak benim için daha besleyici oldu her zaman. Enerjisi yüksek bir proje olduğunu düşündüğüm bir projeydi. Tabi bu durum birlikte çalıştığım kişilerle alakalı bir durum. Enerjisi düşük insanlarla çalışıp maddi anlamda büyük gelir elde etmektense enerjisi yüksek insanlarla çalışıp manevi olarak tatmin olmak benim için daha önemliydi. Bu projede de böyle bir durum oldu. O yüzden her anından lezzet aldığım bir projeydi.

2- Dans ve müzik benim için ayrılmaz ikilidir. Müzik denince sadece ses olarak algılamamak lâzım. Sessizliğin de müziğin bir parçası olduğunu düşünürsek bu projede gerçek anlamda müzik ve dansın birlikteliği vardı. Harekete göre müzik ve müziğe göre hareket durumu vardı. Zaten bir dans projesini izlenebilir kılan da bu bence. İkisinin bir arada ve birbirini destekler halde olmaları. Bence sOYUN birinin diğerine baskın olmadığı bir projeydi. Dans ve müzik arasındaki denge güzel bir şekilde yakalanmıştı. Bir anlamda herkesin dansçı ve herkesin müzisyen olduğu homojen yapıya sahip bir projeydi. Sonuç olarak müzik ve dans ilişkisinin nasıl olması gerektiğine dair iyi bir örnektir sOYUN projesi.

3- Müzisyen olarak dansçılarla çalışmak çok ufuk genişletici ve yaptığın müziğe çok farklı bir açıdan bakmanı sağlayan bir tecrübe. Sonuçta enstrümanı kendi bedeni olan yani anlatmak istediğini bütün bedeniyle anlatan bir sanatçıyla çalışmak bir müzisyen için çok heyecan verici. Yaptığın müziğin o bedendeki etkisini görmek anında geri dönüş almak tarifsiz bir durum. Sonuçta yıllarca müzisyenlerle oturup çalışmışsın ve neyin/kimin nasıl tepki verdiğini biliyorsun. Ama bir dansçı ile çalıştığında yaptığın müziğin harekete dönüştüğünü görmek veya yaptığın müzikten etkilenerek

bir hareketin oluşmasını görmek bir müzisyen için büyük bir deneyim. Benim için öyle oldu :) sOYUN projesinde de sadece oturup çalmak dışında proje içinde aktif olarak rol almak da bu tecrübeyi ikiye katlayan bir durum oldu. Dansçıları gerçek anlamda fark etmek, hissetmek onların seni fark etmesi, hissetmesi çok güzeldi.

sOYUN içinde olduğum için demiyorum ama umarım bu tur projeler çoğalır ve yayılır. Çünkü dansın ve müziğin "canlı" ve içice olduğu işler izleyici açısından daha samimi ve lezzetli bence.

Hakan Okkır

1) Tüm süreci aklından geçirdiğinde bu proje sana ne hissettiriyor?

Projenin koreografisi daha önceden hazırlanmış olduğu için, ben sadece uygulayıcı / yorumlayıcı konumda bulundum. Bunu deneyimlemek ve başkasının hareketlerini kendi bedenim ve hayal gücümle birleştirerek, değiştirmeden genişletmek oldukça heyecanlı ve keyifli bir deneyimdi. Hazır bir eseri sahnelemek ve ne yapacağını bilmek hem kısıtlayıcı hem de rahatlatıcı bir histi. sOYUN'un tek kelime ile bana ne hissettirdiğini söyleyecek olsam, "keyif"i seçerdim.

2) Dans ve müzik ilişkisini sOYUN üzerinden değerlendirir misin?

Kişisel olarak müziği çok beğendiğimi söylemek isterim. Daha ötesinde ne olurdu sorusu aklımda süreç boyunca olsa da, dans ve müziğin birebir uyumu yerine, olabildiğince iç içe geçmesi ve birbirini tamamlamasına yönelik bir çalışma olduğunu düşünüyorum. Yanı sıra, bu güzel müziğin, parçada daha fazla yer almasını isterdim.

3) Dansçı isen; müzisyenler ile çalışmak nasıl bir deneyimdi?

Müziğin canlı olması, hareketleri kalbimde ve mekânda hissetmem açısından önemli ve kayıttan müziğe kıyasla farklı bir rol oynadı. Müzisyenlerin sahnede hareketli konumda bulunmaları, belki de koreografi daha önceden hazırlandığı için, sanki hiç hissettirmeden gerçekleşiyordu. Müzisyenler, ortama çok iyi uyum sağlamış oldukları için bir dansçının ayağına dolanma ve/veya yanlış yerde durma gibi problemlerle hiç karşılaşmadım. Bunun Esra Yurttut'un müzisyenlerle kurduğu yakın ve açık ilişkiye bağlıyorum.

Teşekkürler,

Şebnem Yüksel

1) Soyun projesi, en başından itibaren içinde bulunduğumuz zamana gelene dek bana bir devinim sürecinin içinde olduğumu hissettirdi. Bu devinim süreci, var olan bir ilksel düşüncenin ortaya konma arayışından ziyade, süreç içinde düşünme eylemi şeklinde gerçekleşti. Benim düşünceme göre projenin bu dinamiği, projenin yapısını da parçalı bir düşünsel yapılanmaya doğru dönüştürdü. İçsel olarak bu süreç, benim için projenin her bir provasında yaratıcı bir eyleme dönüştü. Buna koşut olarak da tüm süreç boyunca ilksel bir düşüncenin, cümlelerin varlığının eksikliğini hissettim.

Projeyi düşündüğümde aklıma gelen ikinci şey ise, bir müzisyen olarak soyunmanın zorluğu oldu. Tüm süreç beni, kendi bedenim ve ben, kendi bedenim ve dışarısı arasındaki günümüze kadar gelen, kendi öyküsü içinde gelişen doğal dengemin, projenin ve dansçıların doğal dengesine doğru evrilmesi yönünde oldukça zorladı. Şu anda bu durum, projeyi de aşarak, plajdan eve giderken giyinmeyi unutma noktasına geldi.

2) Aynı şekilde müziği dansla nasıl birleştirebileceğimiz sorusu projenin tüm zamanına yayıldı. Bana göre bu, müziği ve dansı nasıl bir araya getireceğimize dair çok güzel ve verimli bir araştırmaydı. Öncelikle nasıl bir

müzik olmalı sorusu ile karşılaştık. Bunun için bir süre doğaçlama yaptık. Bu doğaçlama sürecinde bence öncelikle biz müzisyenler olarak birlikte neler yapabileceğimizi, sınırlarımızı, açık alanlarımızı, keşfettik. Bana kalırsa projede yer alan biz müzisyenler için doğaçlama yöntemi, projeye yönelik nasıl bir müzik yapabileceğimiz fikrini vermektense, nasıl bir müzik yapamayacağımızın, yapmayacağımızın cevabını bize sağladı ve bu bizim için müzikleri oluşturmaktaki en önemli anahtar oldu. Sanıyorum ki buradan yola çıkarak doğaçlama temelli bir müzik oluşturma yoluna gitmedik ve prova sürecinde dansçıların ve projenin temasının duygusal zemininden esinlenen bir besteleme yoluna gittik. Müziğin harekete göre şekillenmesi ise, müziklerinin geneline bakıldığında çok az başvurulan bir yöntem oldu. Bestelenen parçalar, projenin süreç boyunca devinen anlatısı ve arayışının aksine süreç içinde çok az değişim geçirdi. Projenin müziğe ihtiyaç duyulan yerleri belirginleştikçe, genellikle var olan bestelerin içinden temalar ve varyasyonlar bu yerlere eklenildi. Bana kalırsa bu durum, müziğin projenin bütünselliğini taşımasına, katkıda bulunmasına, yaratmasına çok büyük bir destek sağladı.

Bana göre karşımıza çıkan ikinci soru ise, bedensel olarak müzisyenlerin dansçılarla nasıl birleşeceği sorusuydu. Bedensel olarak bu süreçte müzik ve dansçılarla var olmak, yani sadece müziği oluşturmak ve bir köşede ya da sahne arkasında müziği performe etmekle sınırlı kalmamış olmak benim açımdan çok özgürleştirici bir deneyimdi. Projenin ilk dönemlerinde, bedensel performans anlamında dansçılarla kendimi çok daha iç içe hissetmiştim. Bu dönem de projenin araştırma sürecinin bir parçasıydı ve sanıyorum ki böyle hissetmemin en büyük nedeni, bir müzisyen olarak projenin dans özelliklerinin en belirgin olduğu noktalarda dansçılara dâhil olmaktı. Projenin ilerleyen döneminde bu iç içe geçiş bence, projenin dansa göre çok daha tiyatral kalan bölümlerine doğru geriledi. Projenin bütününde müzisyenlerle dansçıların nasıl iç içe geçecekleri sorusunu proje, bu şekilde cevaplamış oldu. Bunun bana hissettirdiği, başta hissettiğim büyük özgürlük duygusunun

kısıtlanması oldu. Projenin bütününe göz önüne aldığımda varılan son noktanın projenin dengesi açısından çok olumlu olmuş olabileceğini düşünüyorum ama diğer taraftan buna dışarıdan bakabilmek benim için çok zor, benim için bu sadece bir tahmin. Bunun bir yansımasına dansçılarla müzisyenlerin ilişkisi açısından baktığımdaysa, hareket tabanlı bir az iletişim hissi hissettim. Bunun bir diğer ifadesi, müzisyenler ve dansçılar arasındaki sınırları, dansçı olmadığımı hissetmiş olmam. Projenin özellikle son dönemlerinde daha çok hareket etme isteği ve dansçılarla hareket anlamında iletişime geçme isteği duydum. Proje boyunca müziğe ve enstrümanıma yönelik bir bedensel hareket araştırmasına ise çok az girmiş olduğumu fark ettim. Sanırım bu araştırma daha çok koreograf tarafından gerçekleştirildi. Dansçılarla temas etmek, özellikle bu temasın dokunma duyusu ve bakışlar üzerinden olması beni en çok iletişimde hissettiren şey oldu. Bedensel anlamda dansçılarla çok daha fazla iletişimde olmayı istedim. Proje içinde böyle bir anı gözümün önüne getirdiğimde, benim yerde dizlerimin üzerinde viyola çalarken, Mert'in kucağıma başını koymasının örneği geliyor. Dansçılarla bu tarz bir temas kurmak beni gerçekten çok iyi ve bağlantıda hissettirdi.

Sanıyorum ikinci sorunun cevabı, üçüncü sorunun da cevabını kapsadı.

Anıl Karaoğlu

Soyun ilişkiler, ilişkilerin yüzeyselliği sıradanlığı ve aslında ilişkilerin süreç içerisindeki kopmayan bağını nesnel olarak kıyafet üzerinden anlatmayı hedefliyor benim için. Aslında ilişkilerimizde tüm çıplaklığımızla yüzleşemediğimiz gerçekliğini fark ettiriyor. Değişen ilişkilerdeki farklılık ama aslında fark etmeyen aynılıklar üzerinden küçük oyunlar kuruyor. Hem seyirci ile hem dansçılar arasında kurulan bu oyun bedenimizi örtmek üzerine (ayıplarımızı örtmek üzerine) bir oyun. Kusurlarımız ve onları kabullenmek aslında hayatımızdaki sağlam ilişkilerin en önemli parçası. Müzisyenler oyunun içinde performatif şekillerde de konumlandılar. Beden ve enstrüman

üzerinden kurduğumuz bu ilişki hareketin müziği, müziğin hareketi etkilemesi açısından bize anlatım dillerini açtı ve yaratım süreci için çözüm önerileri sundu. Sesin etkileşimlerinden doğan hareketler ya da hareketin sesi uyarması ve farklı disiplinlerin bir eserde buluşması Soyun açısından önemli bir anlatım diliydi. Deneyimlerini açan projedeki bütün arkadaşlarıma teşekkürler.

Dicle Doğan

EK 2

İletişimin dansı

31 Ekim 2012, 17:41

Noland, sOYUN adlı yeni projesini, dünyanın en saygın iletişim konferanslarından kabul edilen ve dördüncüsü bu yıl İstanbul'da düzenlenen Avrupa İletişim Konferansı (ECREA 2012) kapsamında iletişim akademisyenleri ile buluşturdu.

2004'ten bu yana bağımsız olarak çalışan Noland Topluluğu'nun yeni projesi "sOYUN", 24-27 Ekim tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirilen 4.Avrupa İletişim Konferansı'nın (ECREA 2012) ilk gününde, konferansa katılan 1200 iletişim akademisyeni tarafından ilgiyle izlendi. 6 dansçı ile farklı disiplinlerden 3 müzisyeni bir araya getiren Soyun; beraberlik, sadeleşmek ve ilişkiler üzerinde yoğunlaşan bir çalışma. Sahne üzerindeki dokuz performansçının kişisellikleri, beraberlikleri, sevdikleri, sevmedikleri, paylaştıkları, sakladıklarıyla şekillenen oyun; soyunmanın cesareti, sıradanlığı ve absürtlüğü ile harmanlanıyor.

Müzik: Anıl Karaoğlu, Ceyhun Değirmenci, Hakan Okkır Işık Uygulama ve Teknik: Osman Koç
Performans: Anıl Karaoğlu, Ceyhun Değirmenci, Dicle Doğan, Hakan Okkır, Esra Yurttut, Emre Olcay, Mert Öztekin, Orçun Okurgan, Şebnem Yüksel.

NOLAND Hakkında:

2004 yılından bu yana, farklı isimleri bir araya getirerek projeler üreten topluluk, yurt içi ve yurt dışında sahnelenen birçok başarılı projeye imza attı.

İlk projesi olan "Saat Kaç?" KargaART'da ve Tünel Festivali'nde sahnelendi. Daha sonra 'iki' isimli projesi canlı müzik performans eşliğinde Ankara ve İstanbul'da pek çok kere izleyici karşısına çıktı. Lyon Dans Bienali'ne davet edilen Noland "Kağıt Gemi" projesi, Oyun Atölyesi, Garajİstanbul, Fransız Kültür Merkezi ve Eskişehir Çağdaş Dans Günleri'nde sahnelendi. "dün" İstanbul ve Eskişehir,

“OnLaR” İstanbul ve Ayvalık, “Şimdi” Bartın ve İdans festivali İstanbul, “Sus, DuR, KaÇ” Dans Kamera İstanbul Festivali’nde sahnelendi. 2010 senesinde yaptığı “Dönük” ise Fransız Kültür Merkezi ve KargART’ta. “Parantez” isimli çalışması ise İstanbul 2010 Kültür başkenti Etkinlikleri kapsamındaki Dans Platform dahilinde CRR de sahnelenmiştir. Askerlik ve bale eğitimi arasındaki benzerlik ve buluşmaları konu alan çalışması Dis.Ko Kadıköy SanatTiyatrosu, Ayvalık Türkan Saylan Sahnesi ve Maya Sahnesi’nde seyirci ile buluştu. İstanbul Kültür Sanat Vakfı’nın düzenlediği Tiyatro Festivali’nde sOYUN isimli projesi ile katılan grup, 2012sezonunda gösterilerine devam etmektedir. (Milliyet)

sOYUN

Noland

Türkiye

Üsküdar Tekel Sahnesi

29 Mayıs Salı 20:30

30 Mayıs Çarşamba 18:30

Yöneten & Koreograf: Esra Yurttut

40’ sürer; ara yoktur

2004’ten bu yana Saat Kaç?, Kağıt Gemi, Onlar, Sus-Dur-Kaç, Parantez, Dis.KO gibi çalışmalarıyla seyirciyle buluşan noland şimdi de sOYUN isimli çalışmasıyla merak uyandırıyor. Parantez projesinde tüm kırılgnlığıyla “ya içim görünürse” diyen Esra Yurttut bu sefer de “Soyun! bu bir oyun” diyor. Müzisyen ve dansçılardan oluşan ekip sıradanlığın doğallığı ve samimiyetin gerçekliği üzerinden naif bir anlatım diliyle keyifli bir hikâye sunuyor.

Biletler: 30 TL / Öğrenci: 20 TL

sOYUN

10 Eylül 2012 20:30 - 16 Ekim 2012 20:30

- **garajistanbul, İstanbul**

Noland Proje Topluluğu Esra Yurtut önderliğinde 2004'ten bu yana bağımsız olarak projeler üreten bir oluşumdur. Esra Yurtut "sOYUN" projesinde 6 dansçı ile farklı disiplinlerden 3 müzisyeni bir araya getirerek beraberlik, sadeleşmek ve ilişkiler üzerinde yoğunlaşan bir çalışma ile seyirci karşısına çıkacak. Sahne üzerindeki 9 performansçının özellikleri, obsesyonları, beraberlikleri, sevdikleri, sevmedikleri, paylaştıkları ve sakladıklarıyla beraber oluşan oyun, soyunmanın cesareti, sıradanlığı, normalliği, barındırdıkları ve absürlüğü üzerine kurulu.

Konsept-Koreografi: Esra Yurtut

Müzik: Anıl Karaoğlu, Ceyhun Değirmenci, Hakan Okkır

Işık Tasarım: Esra Yurtut- Osman Koç

Işık Uygulama ve Teknik: Osman Koç

Performans: Anıl Karaoğlu, Ceyhun Değirmenci, Dicle Doğan, Hakan Okkır, Esra Yurtut, Emre Olcay, Mert Öztekin, Orçun Okurgan, Şebnem Yüksel.

sOYUN

2012/09/10 SAAT: 20:30 **FİYAT:** Tam: 35 TL İndirimli: 25 TL

NOLAND PROJE TOPLULUĞU

sOYUN

Noland Proje Topluluğu Esra Yurtut önderliğinde 2004'ten bu yana bağımsız olarak projeler üreten bir oluşumdur. Esra Yurtut "sOYUN" projesinde 6 dansçı ile farklı disiplinlerden 3 müzisyeni bir araya getirerek beraberlik, sadeleşmek ve ilişkiler üzerinde yoğunlaşan bir çalışma ile seyirci karşısına çıkacak. Sahne üzerindeki 9 performansçının özellikleri, obsesyonları, beraberlikleri, sevdikleri, sevmedikleri, paylaştıkları ve sakladıklarıyla beraber oluşan oyun, soyunmanın cesareti, sıradanlığı, normalliği, barındırdıkları ve absürlüğü üzerine kurulu.

Konsept-Koreografi: Esra Yurtut

Müzik: Anıl Karaoğlu, Ceyhun Değirmenci, Hakan Okkır

Işık Tasarım: Esra Yurtut- Osman Koç

Işık Uygulama ve Teknik: Osman Koç

Performans: Anıl Karaoğlu, Ceyhun Değirmenci, Dicle Doğan, Hakan Okkır, Esra Yurtut, Evrim Akyay, Mert Öztekin, Orçun Okurgan, Şebnem Yüksel.

Sahne performanslarımız saat 20.30 da başlamaktadır. 20.30'dan sonra salona seyirci alınmamaktadır.

<http://mimesis-dergi.org/2012/09/yeni-sezon-yeni-projeler-soyun/>

Yeni Sezon Yeni Projeler: sOYUN...

Mimesis Haber / Prömiyerini 18.istanbul Tiyatro

Festivali'nde yapmış olan sOYUN, yeni sezonda yeni ekibiyle Eylül ayında garajistanbul'da... Performansçıların özellikleri, obsesyonları, beraberlikleri, sevdikleri, sevmedikleri, paylaştıkları ve sakladıklarıyla oluşan oyun; soyunmanın cesareti, sıradanlığı, normalliği, barındırdıkları ve absürdlüğü üzerine kurulu. Eserin koreografı Esra Yurttut ile yeni sezona dair yaptığımız kısa söyleşiyi paylaşıyoruz.

Prömiyerini 18.istanbul Tiyatro Festivali'nde yapmış olan sOYUN, yeni bir ekiple bu sezona, Garajistanbul'da merhaba diyecek. Yeni ekiple nasıl bir prova dönemi geçiriyorsunuz?

Yeni ekiple hızlandırılmış, yoğun bir süreç geçiriyoruz. Çok keyifli bir buluşma oldu. Farklı dans geçmişleri olan dansçılar bir arada. Bence bu çok heyecan verici bir atmosfer yaratıyor. Yeni ekip ile olan çalışmalarımızda ilk ekip de bize destek oluyor. Oyun Atölyesi ve Mimar Sinan Üniversitesi ve B.a.s.i.c provalarımız için mekan desteği veriyor. Her şey yolunda...

Bu sefer performans kısmına sen de dahil oldun, sahne önünden sahne içine geçiş nasıl oldu?

Çıkmış bir parçayı farklı bedenlerin üzerinde izlemek ve her şeye hep dışarıdan bakarken içine girmek. Kendimi televizyona girmiş gibi hissediyorum. İzlemeye alışkın olduğum tarafa geçip, diğer tarafa sesleniyorum. Her şeye karışamıyorum, dışarıdan göremiyorum, herkesi kontrol edemiyorum, kendi derdime düşüyorum. Tüm bunlar bir yana, sürecin her aşamasının ayrı bir deneyimi vardı ve izlerken, ben olsam bunu böyle

yapardım, dediğim çoğu şeyi yapma fırsatım var şu anda. İçinde olmak iyi hissettiriyor.

sOYUN'u festivalde izlemiş izleyiciler için sormak istiyorum, eserin kompozisyonunda değişiklikler oldu mu?

Eserin yapısı, kurgusu ve koreografisine sadık kalarak yeniden yorumluyoruz.

Herkesin farklı topluluk ve eserlerle görmeye alışkın olduğu bir ekip bir araya geldi. Dicle Doğan, Evrim Akyay, Mert Öztekin, Şebnem Yüksel ve Orçun Okurgan. Her biri kendi koreografik çalışmalarını da sürdüren, deneyimli ve özel dansçılar. İlk gösteriyi bir araya gelme fırsatı olarak ele aldık ve büyük değişikliklere girmedik. Müzisyenlerimiz Anıl Karaoğlu, Hakan Okkır ve Ceyhun Değirmenci de provalara son hafta dahil olacaklar. Dokuzumuz bir araya gelince değiştirip, dönüştürmek isteyeceğimiz bölümler olabilir, süreç devam ediyor.

Yeni sezona erken bir merhaba diyeceksiniz. Bu sezondan beklentileriniz neler?

Sezona denecek erken merhaba hepimize güzel bir motivasyon kaynağı oldu aslında.

Sezon boyunca bol bol seyirciyle buluşmayı diliyoruz.

Garajistanbul'dan sonrası için belli olan bir temsil programı var mı? Sizi daha nerelerde izleyebileceğiz?

Henüz netleşen bir programımız yok.

10 Eylül 20.30'ta garajistanbul temsilimizi kaçırmayın derim.

Konsept-Koreografi: Esra Yurttut

Müzik: Anıl Karaoğlu, Ceyhun Değirmenci, Hakan Okkır

Işık Tasarım: Esra Yurttut- Osman Koç

Işık Uygulama ve Teknik: Osman Koç

Performans: Anıl Karaoğlu, Ceyhun Değirmenci, Dicle Doğan, Hakan Okkır, Esra Yurttut, Evrim Akyay, Mert Öztekin, Orçun Okurgan, Şebnem Yüksel.

Gizem Aksu / MİMESİS

Yayınlanma Tarihi: 04/09/2012

31 Ekim 2012 - 12:43 Milliyet.com.tr_»_

İletişimin dansı

Noland, sOYUN adlı yeni projesini, dünyanın en saygın iletişim konferanslarından kabul edilen ve dördüncüsü bu yıl İstanbul'da düzenlenen Avrupa İletişim Konferansı (ECREA 2012) kapsamında iletişim akademisyenleri ile buluşturdu

2004'ten bu yana bağımsız olarak çalışan Noland Topluluğu'nun yeni projesi "sOYUN", 24-27 Ekim tarihleri arasında [İstanbul](#)'da gerçekleştirilen 4.[Avrupa](#) İletişim Konferansı'nın (ECREA 2012) ilk gününde, konferansa katılan 1200 iletişim akademisyeni tarafından ilgiyle izlendi. 6 dansçı ile farklı disiplinlerden 3 müzisyeni bir araya getiren Soyun; beraberlik, sadeleşmek ve ilişkiler üzerinde yoğunlaşan bir çalışma. Sahne üzerindeki dokuz performansçının kişisellikleri, beraberlikleri, sevdikleri,

sevmedikleri, paylaştıkları, sakladıklarıyla şekillenen oyun; soyunmanın cesareti, sıradanlığı ve absürtlüğü ile harmanlanıyor.

Konsept-Koreografi:Apple-tab-span" style="white-space:pre"> Esra Yurttut

Müzik: Anıl Karaoğlu, Ceyhun Değirmenci, Hakan Okkır

Işık Uygulama ve Teknik: Osman Koç

Performans: Anıl Karaoğlu, Ceyhun Değirmenci, Dicle Doğan,

Hakan Okkır, Esra Yurttut, Emre Olcay,

Mert Öztekin, Orçun Okurgan, Şebnem Yüksel

NOLAND Hakkında:

2004 yılından bu yana, farklı isimleri bir araya getirerek projeler üreten topluluk, yurt içi ve yurt dışında sahnelenen birçok başarılı projeye imza attı.

İlk projesi olan “Saat Kaç?” KargaART'da ve Tünel Festivali'nde sahnelendi. Daha sonra 'iki' isimli projesi canlı müzik performansı eşliğinde Ankara ve İstanbul'da pek çok kere izleyici karşısına çıktı. Lyon Dans Bienali'ne davet edilen Noland “Kağıt Gemi” projesi, Oyun Atölyesi, Garajİstanbul, Fransız Kültür Merkezi ve Eskişehir Çağdaş Dans Günleri'nde sahnelendi. “dün” İstanbul ve Eskişehir, “OnLaR” İstanbul ve Ayvalık, “Şimdi” Bartın ve İdans festivali İstanbul, “Sus, DuR, KaÇ” Dans Kamera İstanbul Festivali'nde sahnelendi. 2010 senesinde yaptığı “Dönük” ise Fransız Kültür Merkezi ve KargaART'ta. “Parantez” isimli çalışması ise İstanbul 2010 Kültür başkenti Etkinlikleri kapsamındaki Dans Platform dahilinde CRR de sahnelenmiştir. Askerlik ve bale eğitimi arasındaki benzerlik ve buluşmaları konu alan çalışması Dis.Ko Kadıköy SanatTiyatrosu, Ayvalık Türkan Saylan Sahnesi ve Maya Sahnesi'nde seyirci ile buluştu. İstanbul Kültür Sanat Vakfı'nın düzenlediği Tiyatro Festivali'nde SOYUN isimli projesi ile katılan grup, 2012 sezonunda gösterilerine devam etmektedir.

Etiketler: soyUN, noland, Lyon, Grup, Oyun, tünel, sanat, Müzik, Apple, Bartın, Ankara, Avrupa, Kadıköy,Ayvalık, İstanbul, askerlik, Eskişehir, Performans, Türkan Saylan, İstanbul 2010,

EK3: ÖZGEÇMİŞ

ESRA YURTTUT

İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Klasik Bale Bölümü'nde ortaokul ve liseyi okudu. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Klasik Bale Bölümü'nden önlisans diplomasını aldı. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Modern Dans Bölümü'nde lisans eğitimini sınıf atlayarak tamamladı. Yüksek lisansını aynı bölümde gerçekleştirdi.

1998- 2014 yılları arasında Çağdaş Bale Topluluğu, Cemal Reşit Rey Dans Tiyatrosu (Geyvan Mc Millen, Paul Clayden, Nicole Caccivio, Paul Clayden, Uğur Seyrek), Zeynep Tanbay Dans Projesi, REM Dans, Avi Kaiser-Sergio Antonino Dance Enseble, Palindrome Dance Company, nodancers company ve Natalie Heller ile çalıştı. Fransa ve Hollanda'da Changing Horizons Projesi ile yer aldı. nodancers company ile 3 sene çalışarak Almanya ve Türkiye'de gösteriler yaptı. Organizasyonun üstlendiği etkinliklerde uluslararası oyuncu ve dansçı değişimleri ile farklı sahne ve mekanlarda yer aldı, Tobias Winter'ın asistanlığını yaptı. 2010 İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Etkinlikleri kapsamında gerçekleşen Dans Platform'da Meg Stuart'ın asistanlığını yaptı. Katılımcı, dansçı ve eğitmen olarak yurt içinde ve yurt dışında pek çok festivale katıldı.

2004 yılı itibariyle kendi projelerini "noland" adı altında üretmeye başladı. Projeleri kapsamında pek çok dansçı, oyuncu, müzisyen, video sanatçısı ve ışık tasarımcısı ile çalıştı. İstanbul'da pek çok sahne ve festivalde ayrıca; Eskişehir, Ankara, Bartın ve Ayvalık'ta eserlerini sahnelendi. İdans ve Dance Camera İstanbul festivallerine katıldı. 2006'da

Kağıt Gemi isimli projesiyle Lyon Dans Bienali'ne davet edildi. 2010 İstanbul Avrupa Kültür Başkenti etkinlikleri kapsamında düzenlenen "Dans Platform"-Vitrin Koreografiler- bölümünde sergilenmesi için eser hazırlaması istenilen ve desteklenen 5 yerli koreograftan biri olarak "Parantez" isimli çalışmasını hazırladı. SOYUN isimli eseri 18. İKSV Tiyatro Festivali'nde sahnelendi ve J'ardin Europe desteği aldı. 2014 senesinde hazırladığı ZAPTURAPT isimli eseri sezon boyunca çeşitli sahnelerde sergilendi ve Almanya'da Arena Festivali'ne davet edildi.

2005 yılından bu yana çocuklara, yetişkinlere ve oyunculara yaratıcı dans, doğaçlama, beden farkındalığı, çağdaş dans tekniği ve bale dersleri vermektedir. Konservatuvara hazırlık kurslarında ve İzmit Belediye Konservatuvarında bale, modern dans ve doğaçlama, Mimar Sinan Üniversitesi Çağdaş Dans Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak klasik bale, repertuar, pilates, Tiyatro Bölümü'nde ise dans-hareket dersleri vermektedir. Nazim Hikmet Tiyatro Akademisi'nde oyuncularla doğaçlama ve dans hareket çalışmaları yapmaktadır.

Bağımsız dansçı olarak yerli ve yabancı koreograflarla çalışmalarını sürdürmektedir. Pek çok tiyatro topluluğu ile koreografi ve beden hazırlığı çalışmaları yapmaktadır. Gri Sahne seçmelerinde ve İ.Ü.D.K Pantomim Bölümü'nde her sene atölye vermektedir. Aynı zamanda "Elim Sende Derneği'nde çocuklarla yaratıcı dans çalışmaları yapmakta, ÇATI (Çağdaş Dans Sanatçıları Derneği)'da çağdaş dans dersleri vermektedir. IDOCDE (international documantation of contemporary dance education) projesinde "key teacher" olarak yer almaktadır.

KAYNAKÇA

ARITAN Sufi İnayat Khan **Müzik – İnsan ve Evren Arasındaki Köprü /**
Yayınevi 1.Baskı

ERTEM Gurur – SELİŞİK AKSAN Şebnem/ **Yirminci Yüzyılda Dans Sanatı: Kuram ve Pratik /** Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi- İstanbul 2007

MAY Rollo /**Yaratma Cesareti** Metis Yayınevi 12.Basım

BURROWS Jonathan / **Choreographer's Handbook** Routledge Yayınevi

STEINMAN / **The Knowing Body** : North Atlantic Books

Doç. Dr. DELON Jack/ **Kısa Bale ve Modern Dans Tarihi** Altın Kitaplar

MARSHALL Lorna/ **The Body Speaks performance and expression:**
Methuen Books

MOORE Sonia/ **Stanislavski Sistemi** BGST Yayınları 3.Basım

Stanislavski / **Bir Karakter Yaratmak** DOST Kitabevi 1. Baskı

WINNICOTT D.W / **Oyun ve Gerçeklik** Metis 2.Basım

CARTER Alexandra / **Dans Tarihini Yeniden Düşünmek /** bgst Yayınları 1.
Basım

ARMITAGE Merle/ **Martha Graham /** Dance Horizons

FOGELSANGER Allen / **Music Composition for Dance in the Twenty-First Century: Questions about the Dance/Music Relationship** presented at the Stockholm 1998 IGMID conference

İNTERNET KAYNAKLARI

www.tdk.gov.tr

www.wikipedia.com

<http://www.bakimliyiz.com/turkuler/32078-halk-oyunlari-tarihcesi-ve-dogusu.html>

<http://www.formalev.org/soru-lar-ve-cevaplar/549468-ilk-insanlardan-bu-yana-muzigin-gelisimi-nasil-olmustur.html>

Filozof.net/Turkce/edebi-sahsiyetler-kisilikler-biyografileri/1938-jean-babtiste-lully-kimdir-hayati-eserleri-hakkında-bilgi.html

<http://www.hayalsahnesi.com.tr/m%C3%BCzik-ve-hareket/> M.Tugrul Göğüs- İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Sanatçısı

<http://www.eski.bgst.org/dans/arastirma.asp?id=60&bn=8&righthtml=baleModernDans>

<http://www.mimesis-dergi.org/2014/06/koreograflarin-muzik-ile-imtihani/> Mehmet K. Özel

<http://www.m.uludagsozluk.com/k/spektral-m%C3%BCzik/>

<http://www.nytimes.com/2013/10/08/arts/dance/De-Keersmaekers-Latest-Work-Is-a-Dance-That-Alters-the-Sense-of-Sound.html?ref=roslynsulcas&r=1&>

<http://www.aylinkalem.blogspot.com.tr/2007/04/anne-teresa-de-keersmaeker-andante-july.html>